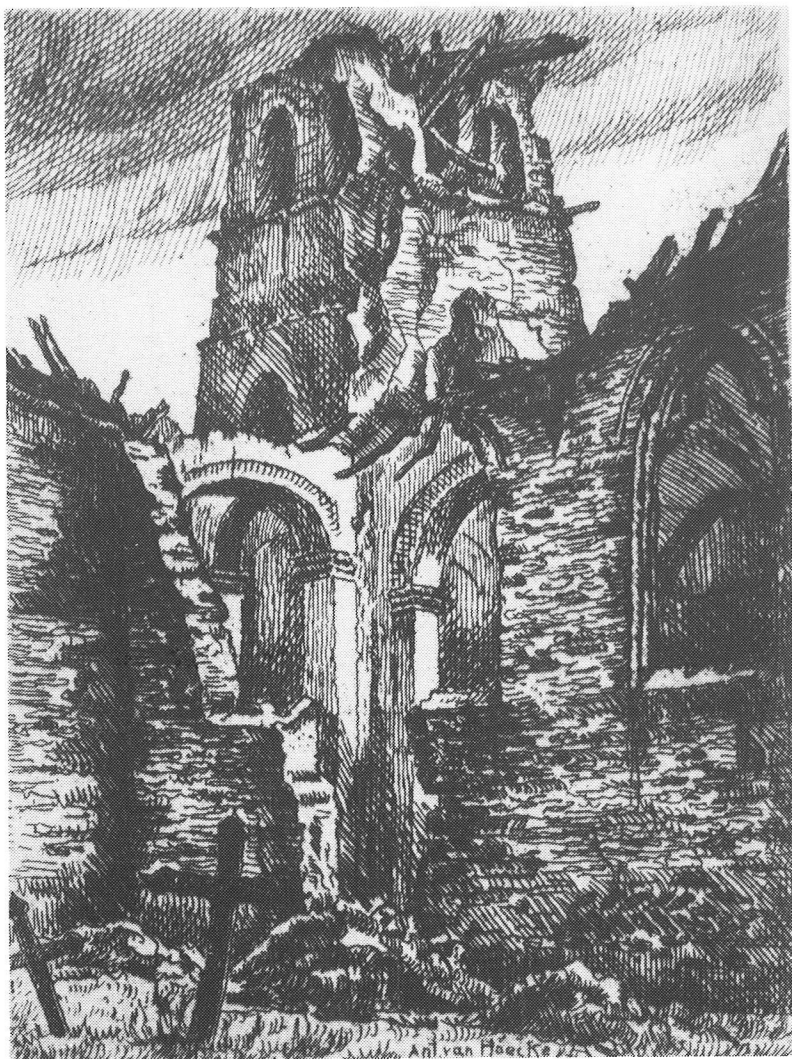

HET LAND VAN NEVELE

Driemaandelijks tijdschrift van de heemkundige kring

september 1990

jaargang XXI

aflevering 3

Afgiftekantoor 9850 Nevele

HET LAND VAN NEVELE

**Driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor
Bachte-Maria-Lerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle,
Meigem, Merendree, Nevele, Poeke, Poesele,
Sint-Martens-Lerne, Vinkt, Vosselare en Zeveren.**

Lidgeld 1990

450 fr. over te schrijven op rekening 000-0627981-03 of
290-7431460-20 van „Het Land van Nevele” v.z.w.,
Beentjesstraat 24, 9850 Nevele.

Steunend lid 1990

vanaf 1.000 fr.

Redactieraad

K. DE GROOTE - J. LUYSSAERT - A. STROBBE
J. VAN DE CASTEELE

Eindredactie

J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Gedrukt in de Beschutte Werkplaats „Nevelland” te Nevele.

Kafttekening

De verwoeste kerk van Landegem in 1918. Ets van Antoon Van Hoecke
in het bezit van Antoine Janssens, Nevele.

HET LAND VAN NEVELE

Driemaandelijks tijdschrift van de heemkundige kring

september 1990

jaargang XXI

aflevering 3

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

A. JANSSENS, Vijftig jaar geleden: Theofiel Coen uit Vosselare	173
A. BOLLAERT, Vijftig jaar geleden: Poescle, mei 1940... om en rond het tramstation, en het verhaal van enkele bureu	179
A. JANSSENS, Mensen uit ons heem (V). Architect Georges Speekaert	185
P. HUYS, Erfelijke renten gehypotekeerd op huizen in Nevele (uit de kerkrekening van Vosselare over 1799-1800)	198
A. JANSSENS, De verering van „Onze-Lieve-Heer- met-zijn-schortje” te Landegem	204
A. JANSSENS, Over sigaren, rookgerief en toebehoorten te Nevele	208
A. MARTENS, Stichting van een Sint Pieters Gilde te Hansbeke, anno 1840	211
D. MAES, Enkele namen uit de Visitatieverslagen van Merendree wat nader bekeken	217
Verslagen	224

VIJFTIG JAAR GELEDEN: THEOFIEL COEN UIT VOSSELARE

Dit jaar is het precies vijftig jaar geleden dat het Duitse leger op 10 mei 1940 België binnenviel. De achttien dagen durende veldtocht trok een bloedig en vernielend spoor door heel het land. Burgers en soldaten vonden de dood, anderen werden krijgsgevangen genomen en naar een onbekende bestemming gevoerd; velen keerden terug, enkelen overleden in de krijgsgevangenkampen. In het Land van Nevele kwam een soldaat niet meer terug, Theofiel Coen uit Vosselare.

Justinus Coen was zijn vader, geboren te Nevele op 8 maart 1874. Hij huwde te Nevele met Augusta De Vreese. Na het overlijden van zijn echtgenote trouwde Justinus met Marie Janssens, huishoudster, geboren te Meigem op 19 september 1877. Beiden bleven te Meigem wonen waar hun zoontje Theofiel geboren werd op 4 mei 1914. Een jaar later kwam het gezin zich vestigen te Vosselare op een boerderijtje gelegen in het Dorp nr. 77.

Theofiel, in de volksmond „Fiele” genoemd, liep school te Vosselare en werd na het beëindigen van zijn lager onderwijs landbouwwerkman.

Als milicien behoorde hij tot de klas 1934. Zijn legerdienst deed hij bij het 2e Linierement gekazerneerd in de Sint-Pieterskazerne te Gent.

Plannen had „Fiele” maar die werden gedwarsboomd door het krijgsgesommel in Midden-Europa. Duitsland bezette Sudetenland en lijfde Oostenrijk in. In België bracht men op 10 september 1938 het leger op versterkte vredesvoet. Na een week kon Theofiel terug naar huis, het bleek maar een loos alarm.

Een jaar later zou het menens worden. Duitsland viel Polen aan en bezette het land. Rusland, Engeland en Frankrijk verklaarden zich in oorlog met Duitsland en België kondigde op 26 augustus 1939 de algemene mobilisatie af. Theofiel kon zijn burgerkleren ruilen voor het soldatenuniform.

Drie regimenten, namelijk het 2e, het 22e en het 23e Linie-regiment vormden de 12e Infanterie Divisie.

Deze divisie was op 10 mei 1940 gelegerd tussen Lier en Antwerpen. Toen het Duits leger het Albertkanaal overgetrokken was werd de 12e Divisie verplaatst ten oosten van Antwerpen. In deze afweergevechten werd soldaat Theofiel Coen samen met nog andere strijdmakkers krijgsgevangen genomen. Wat overbleef van de 12e Infanterie Divisie bracht men op 20 mei naar Ronsele, op 24 mei was ze te Oostwinkel en op 27 mei lag ze ten noorden van Ursel.

We kennen echter niet de weg die Theofiel moest afleggen als krijgsgevangene. Zoals velen zal hij eerst te voet gegaan zijn, en dan werd hij op een

Theofiel Coen als soldaat bij het 2e Linieregiment in 1934.
(Fotoarchief Rietgaverstede, Nevele.)

binnenschip geladen en naar een Duitse Rijnhaven gebracht. Daar werden de gevangenen in goederenwagons gestouwd en de tocht ging dagenlang in overvolle wagons, met honger en alle ellende daaraan verbonden oostwaarts. Het konvooi kwam eindelijk aan in het krijgsgevangenkamp I.A.

Duitsland bezat 2 soorten militaire kampen, namelijk „Offizierslager” voor de officieren en „Stammlager” voor onderofficieren, korporaals en soldaten. Een „Stammlager” was een basiskamp en droeg als afkorting „Stalag” gevolgd door een code bestaande uit een Romeins cijfer en een letter.

Het Stalag waar Theofiel Coen terecht kwam had als code I.A. Stalag I.A. was de codenaam voor het krijgsgevangenkamp van Stablack gelegen ten zuiden van Königsberg in Oost-Pruisen. In dat kamp verbleven 23.000 Belgen. Na de overgave van het Belgisch leger op 28 mei 1940 werd door Duitsland een gunstmaatregel uitgevaardigd waardoor de Vlaamse krijgsgevangen soldaten terug naar huis konden. Van september 1940 tot maart 1941 werden alle Vlaamse krijgsgevangenen gerepatrieerd en naar hun woonplaatsen terug gebracht; 7.000 Waalse gevangenen bleven achter in dat kamp voor de hele duur van de oorlog. Wie niet mee kon naar huis was Theofiel Coen. In het kamp was hij ziek geworden, eerst een gewone verkoudheid maar bij gebrek aan verzorging verslechterde zijn toestand. Hij werd naar het krijgsgevangenzazaret overgebracht waar hij overleed op 25 november 1940 te 17 uur.

Dit overlijden werd in de burgerlijke stand van Stablack ingeschreven onder akte nr. 42.

Het overlijdensattest kwam te Vosselare aan op 13 september 1941. Groot was dan ook de ontsteltenis en het verdriet bij de familie en de burens in Vosselare. Vader Coen was 56 jaar toen hij het nieuws ontving; moeder was reeds overleden op 20 oktober 1937. Tijdens een plechtige dienst opgedragen voor Theofiel Coen werden bidprentjes uitgereikt met een foto, een fragment uit een soldatengroepsfoto. De tekst vermeldt het overlijden op 23 november, terwijl de overlijdensakte van Stablack 25 november vermeldt. Theofiel werd op de kampbegraafplaats bijgezet. Zo was „Fiele” Coen de enige krijgsgevangene uit het Land van Nevele die niet meer terugkwam.

In 1944 werd het kamp I.A. Stablack ingenomen door het Russische leger, de gevangenen Walen, Fransen en Engelsen werden via Rusland over de Middellandse Zee naar de Franse haven Marseille gebracht en zo naar hun haardstede gevoerd.

Nu bestaat Stablack niet meer. De gebouwen, de omheining en de begraafplaats zijn met de grond gelijk gemaakt.

Gedurende de oorlog kreeg vader Justinus Coen driemaal de kans om het stoffelijk overschot van zijn zoon te laten overbrengen naar Vosselare, maar hij weigerde telkens. Justinus overleed te Vosselare op 16 mei 1959.

Aan Theofiel Coen werd postuum de „Herinneringsmedaille oorlog 1940-45

† Bid voor de ziel van †

Theofiel COEN

zoon van Justin en van wijlen Marie Janssens
geboren te Meigem den 4 Mei 1914 en over-
leden in het Kamp voor Krijgsgevangenen
1 A in Duitschland, den 23 November 1940.

Ze trokken op, onze jongens, dien schoonen
meidagmorgen, daarheen waar de plicht
hen riep. Offervaardig stonden zij, het ge-
vaar trotseerend, terwijl hun namen steeds
op de biddende lippen hunner dierbaren
kwamen.

Ze keeren terug na volbrachte taak. Ach
mocht niet één ontbreken! Angstig wachten,
zal het Vaderland een offer vragen?.. Daar
komt de droeve mare: Vosselare ziet een
zijner zonen niet terug: een werkzame, goe-
de jongen wordt in een vreemd land aan de
liefde der zijnen ontrukkt!

Vóór zijnen geest stonden de beelden van
vader, van moeder zaliger, van bloedver-
wanten en vrienden, van zijn schoone dorps-
kerk, de kerk zijner plechtige Gemeente.
Zóó is hij heengegaan in christelijke gevoe-
lens. Moge de goede God zijn lieden aanne-
men als offer en zegen voor hem en voor de
zijnen. Moge eenieder het zich tot plicht re-
kenen zijne ziel indachtig te zijn.

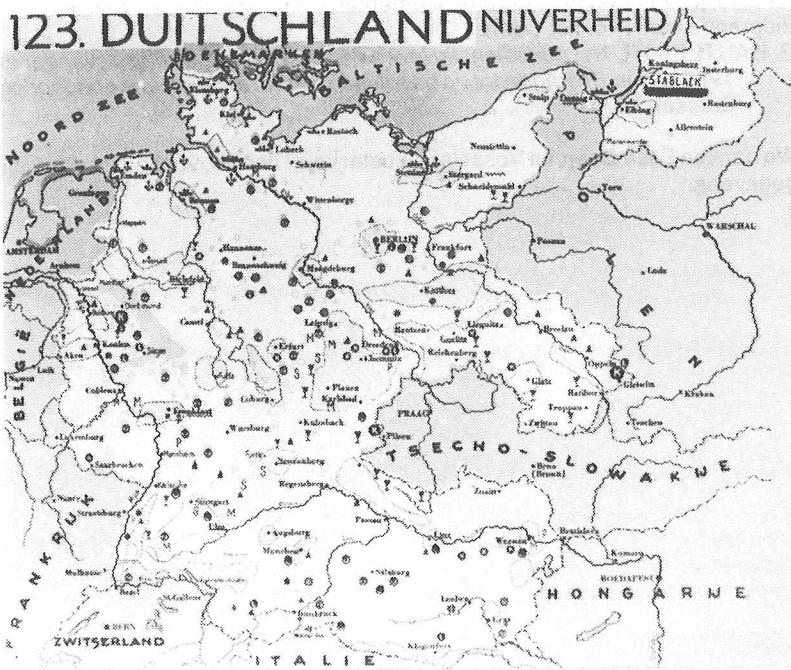
H. Hart van Jezus, bescherm België. 300 d.

Druck. O. Lootens Nevele

Bidprentje met als overlijdensdatum 23 november 1940.

Het moet zijn 25 november 1940.

(Documentatie Rietgaverstede, Nevele.)

Kaart van Duitsland 1940.
 Ten zuiden van Königsberg ligt Stalag of Stalag I.A.
 (Documentatie Rietgaverstede, Nevele.)

met 2 sabels en 1 staafje" toegekend, alsook de „Zilveren medaille in de Orde van Leopold II".

In de rand van de akte van overlijden in het overlijdensregister van Vosselare 1941 schreef de ambtenaar van de burgerlijke stand Emiel De Meester „Stierf voor België".

A. JANSSENS

Geraadpleegde werken en documenten:

Gemeentearchief Nevele, overlijdensregister Vosselare 1941.

Gemeentearchief Nevele, bevolkingsregister Nevele 1920.

Kiezerslijst van Meigem 1912 (Documentatie Rietgaverstede, Nevele).

Bidprentje van Theofiel Coen.

G. HAUTEELER, *Het godsdienstig leven van de Belgische krijgsgevangenen 1940-45*, in *Bijdragen tot de geschiedenis van de tweede wereldoorlog*, Brussel, 1974.

We danken Elisa Coen uit Vosselare, zuster van Theofiel, voor de mondelinge gegevens.

VIJFTIG JAAR GELEDEN: POESELE, MEI 1940... OM EN ROND HET TRAMSTATION, EN HET VERHAAL VAN ENKELE BUREN

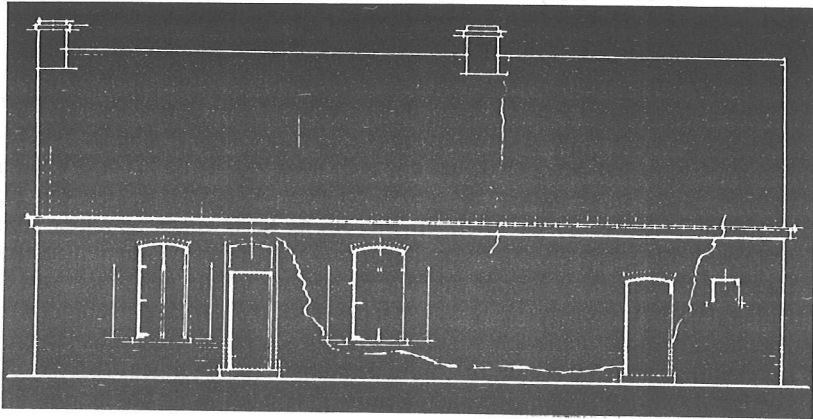
Het was maandag 27 mei. De beschietingen om en rond Poesele waren reeds enkele dagen aan de gang. Jules Bollaert, zijn echtgenote Bertha De Wulf en hun zoon René hielden zich schuil onder de houtmijt die op het voorhof van hun erf (nu Beentjesstraat 24) stond. In deze schuilplaats was een put gegraven in de ruimte die voorzien was om de kortwagens en ander klein materiaal op te bergen. Na twee dagen had men besloten, samen met de familie Lievens, de volgende nachten in de overwelfde stallingen van de Bollaerts door te brengen. Men was de mening toegedaan dat dit veiliger was. Hier hield men zich één nacht schuil. De familie Lievens, een kruidenierswinkel en kolenhandel, woonde juist naast de tramlijn (nu Beentjesstraat 25). Zij hadden de vorige dagen een onderkomen gevonden in de kelder van hun woning.

Toen het schieten op de morgen van de zevenentwintigste nog heviger werd besloot men een onderkomen te zoeken in de ruime kelder van het echtpaar Kamiel De Keyzer-Clarisse De Smul (nu Beentjesstraat 26), die aan de overkant van de straat woonden. Kamiel was er niet, hij was soldaat in het Belgisch leger. Ook enkele andere burens hadden in deze kelder een schuilplaats gevonden.

Op 25 mei waren nog geen kilometer daar vandaan burgemeester De Boever en Theophiel De Witte gedood in de omgeving van de Poekebeek (1), maar men was hiervan nog niet op de hoogte.

Op 26 mei besloot Cyriel Lievens, oud-strijder uit de Eerste Wereldoorlog, te vluchten. Hij belandde in Poeke bij zijn zuster Marie die daar samen met haar echtgenoot Aloïs Van Hove een bakkerij openhield. Gabriëlle Van den Braembussche, zijn echtgenote, besloot te blijven met haar kinderen, in de hoop dat er een einde aan het schieten zou komen. Tegen de middag werd het vuren nog heviger. Een granaat viel juist vóór het keldergat van de nieuwe schuilplaats en de doordringende geur die deze inslag veroorzaakte deed paniek ontstaan. Men vreesde te zullen stikken. De toen veertienjarige Omer Lievens herinnert zich nog zeer goed dat iemand riep „we gaan der allemaal aan zijn” waarna men de kelder uitvluchtte.

Het huis van Jules Bollaert was reeds getroffen door een granaat die zich een weg had gebaad door het dak en in de kelderruimte was terecht gekomen. De groep vluchtelingen bestond uit Gabriëlle Van den Braembussche en haar kinderen Omer, Robert, Hilaire, Mariette en Agnes Lievens, August Deolet, zijn echtgenote Anna Mortier, hun dochterje Berenice en hun zonen Daniël

De voorgevel van het huis van de familie Bollaert vóór de oorlog.
De gebogen lijnen duiden het gedeelte aan dat ingeschoten
werd. (plan arch. R. Deweirdt, Drongen).

De gerenoveerde voorgevel na 1941. De woning
werd volledig verbouwd in 1976.

en Roger, Clarisse De Smul, Jules Bollaert, zijn echtgenote Bertha De Wulf en hun zoon René. Langs het paadje naast de trampsporen trok men richting Lotenhulle.

Tijdens de vlucht moest men zich meermaals laten vallen voor de inslaande projectielen. Een eerste maal was dit reeds na nauwelijks honderd meter.

Ongeveer evenwijdig met het einde van de boomgaard van de familie Lievens sloeg een granaat in op de trampsporen die totaal verwrongen werden.

Anna Mortier wierp haar dochttertje Berenice in de gracht en liet er zich bovenop vallen om het kind te beschermen. Bertha De Wulf, die haar achtjarige zoon René achteraan op de fiets had geplaatst, kende geluk toen een scherf veroorzaakt door de inslag de band en de velg van het voorwiel van haar rijwiel doorboorde.

Op de hondekar van Lievens waren klederen en voedsel geladen. Robert Lievens leidde zijn hond maar aan de kruising van de Poekestraat en de Molenweg (2) gekomen rende de hond met kar en lading naar het hof van August Ranson (3) dat 100 meter verderop stond in de Poekestraat. De familie Lievens ging melk ophalen bij de boeren. Daardoor komt het dat de hond het erf van Ranson opvluchtte toen dit in zicht kwam. Robert Lievens, zijn moeder en zijn zusters vonden een onderkomen op dit hof terwijl de anderen langs de tramlijn hun weg verder zetten.

Aan het Kannegat in Lotenhulle werd een eerste maal halt gehouden. Omer Lievens was iets achterop geraakt. Terwijl de anderen naar de hoeve van Loontjes (4) in de Bollestraat trokken werd opnieuw geschoten. Omer wilde de groep achterna lopen maar een Belgisch soldaat weerhield hem hiervan en trok hem in zijn schuilplaats achter zijn geschut. Toen het schieten voorbij was werd Omer door enkele soldaten naar de woning van Leon Peirens gebracht vooraan in de Bollestraat aan de rechterkant van de weg. Daar kreeg hij later op de dag nog het gezelschap van twee andere Poeselaars, Elisa Van de Voorde en haar broer Jérôme die in de Paepstraat woonden. Samen brachten ze er de nacht door. Ondertussen trokken de overblijvende vluchtelingen over Bellem richting Aalter. Bij Elodie Lievens, de zuster van Cyriel, in de Biesemveldstraat (5) dacht men de nacht te kunnen doorbrengen maar dit bleek niet mogelijk. Nadat men wat rust genomen had en zijn dorst had geleest trok men verder naar de Sterrestraat waar tegen de avond een onderkomen werd gevonden op het hof van de familie De Brouwer (6). Na al wat de Poeselse vluchtelingen reeds hadden meegemaakt was het daar ongelooflijk rustig.

Op de boerderij krioelde het van vluchtelingen die van heinde en verre waren samengestroomd. In een van de stallen vonden de Poeselaars een rustplaats voor de nacht samen met een groep vluchtelingen uit Wielsbeke. Bij boer De Brouwer was men juist een varken aan het slachten. De boer en de

boerin waren zeer gastvrij en de vluchtelingen die dit wilden kregen tegen een geringe vergoeding een portie varkensvlees voorgeschoteld. 's Anderendaags vernam men via de radio dat de koning zich had overgegeven, de oorlog was voorbij. Terug naar Poesele dan maar langs de kasseiwegen.

Hoe dichter men de buurt van het Poeselse tramstation naderde hoe groter de ongerustheid werd over hetgeen men zou terugvinden. Het erf van Jules Bollaert was zwaar beschadigd. Vier granaten waren in het huis terechtgekomen, een in het dak, een in de achtergevel en twee in de voorgevel. De zoldering in de woonkamer en de kelder waren verwoest. In de slaapkamer was een hele hoek weggeblazen en het meubilair was vernield door de ingestorte muren. De stallingen, aangebouwd aan de woonvertrekken, waren bijna volledig ingeschoten. De ramen, deuren en het pleisterwerk in de woning waren geheel of gedeeltelijk vernield. Achter het huis, langs de zijde van de eigendom van Lievens, stond een houten schuurtje dat bedekt was met asfaltpapier en gegolfde zinkplaten. Hiervan was het dak afgeschoten en waren de muren van het gebouwtje helemaal doorschoten. Het aangebouwde houten fornuiskot was geheel ingestort.

In het huis was niets verdwenen met uitzondering van een koppel lakens die gebruikt werden bij het toedienen van de nodige verzorging aan een gewonde Belgische soldaat. Later merkte men ook dat een werkkostuum in ribfluweel, dat in de keuken hing, was verdwenen. Een Belgisch soldaat had het vermoedelijk aangetrokken om aan een eventuele gevangenneming door de Duitsers te ontkomen want in de vernielde kelder werd een legerkostuum aangetroffen. Het was toen trouwens niet ongewoon dat de overwonnen soldaten burgerkleren kwamen vragen of meenamen om gemakkelijker te kunnen ontkomen.

De boomgaard bood een desolaat aanzicht. De twee schapen lagen dood tussen de kapotgeschoten bomen. Op het uiteinde van de boomgaard lag een dood legerpaard. In totaal waren op het hof, met een oppervlakte van amper 20 aren, zo'n twintigtal granaatinslagen te zien. De helft van de hoogstammige fruitbomen waren geveld terwijl van de andere de kruinen waren kapotgeschoten. In de tuin was de aardappelooft, 15 roeden groot, volledig verloren. De huizen in de omgeving bleven ook niet gespaard. Bij Leonie Bollaert (nu Beentjesstraat 23), jongste zuster van Jules en gehuwd met Georges Mortier die opgeroepen was voor het leger, bleek de keuken zwaar beschadigd. Tijdens de beschietingen was Leonie met haar vier kinderen naar het kasteel in Nevele gevlucht.

In het dak van Lievens' huis waren verscheidene gaten geslagen. Het werd zo vlug mogelijk hersteld met pannen afkomstig van het huis van Jules Bollaert. Van de stallingen achteraan de woning was het dak vernield en de zuidgevel van het huis vertoonde diverse inslagen van rondvliegende projectielen. De

schapen lagen dood op de boomgaard waar de kruinen van de fruitbomen zwaar beschadigd werden, het merendeel diende achteraf opnieuw geënt te worden. In totaal waren op het hof zeven granaatinslagen te zien. In het wagenkot naast de spoorlijn vond men een nieuwe Chevrolet-vrachtwagen die door vluchtende soldaten of burgers was verborgen.

Bij Kamiel De Keyzer was het oude huisje dat naast zijn woning stond langs de zuidkant zwaar beschadigd. Marie De Schuyter die met haar broers Maurice en Gustaaf over de tramlijn woonde (nu Beentjesstraat 29) verloor een oog en werd tijdens de beschietingen door haar broers met een kortewagen meegevoerd richting Nevele Veldeke. Enkele meters voorbij hun woning, richting 't Kruiske, had een projectiel een grote put in de kasseiweg geslagen. Langs de gevel aan de noordzijde (tramlijn) van de woning van Kamiel De Keyzer was een klein kanon achtergebleven van het Belgisch leger en in het vernielde schuurtje van het erf van Jules Bollaert werd een radiozender teruggevonden. Uit vrees dat de Duitsers deze zouden ontdekken werd hij onder de grond gestopt vóór de houtmijt waar hij zich nog steeds bevindt. Ondanks de vernielingen kon iedereen opnieuw zijn woning betrekken met uitzondering van de familie Bollaert wiens huis totaal onbewoonbaar was geworden. Bij de familie Lievens werd een viertal weken onderdak gevonden. De Bollaerts sliepen op de bovenverdieping terwijl achter de winkelruimte een woonkamer werd geïmproviseerd. Na de oorlog werd in deze ruimte door Omer Lievens een bakkerij geïnstalleerd.

Van Alfons De Boever (7) langs de Bredeweg kreeg de familie Bollaert het voorstel om een leegstaande woning op zijn erf (8) te betrekken. Dit huis was reeds elf jaar onbewoond. In een mum van tijd werd de woning woonklaar gemaakt en behangen met papier van 2,5 fr. per rol, zoals Bertha De Wulf zich nog levendig herinnert. Daar bleef men verscheidene maanden wonen tot aan het huwelijk van zoon Gerard De Boever die toen zijn intrek in de woning nam. Ondertussen waren ook de herstellingswerken aan de woning in de Beentjesstraat uitgevoerd en kon men daar opnieuw zijn intrek nemen. De totale oorlogsschade was geschat op 20.346,50 fr. aan onroerende goederen en 7.360 fr aan roerende goederen. Architect Richard Deweydt uit Drongen tekende de plannen van het te vernieuwen woonhuis terwijl Octaaf Rogge en Henri Van Nevel & zoon, beiden uit Poesele, instonden voor respectievelijk het metselwerk en houtwerk.

A. BOLLAERT

Voor dit artikel kon een beroep gedaan worden op de getuigenissen van Jules Bollaert, Bertha De Wulf, Anna Mortier en Omer Lievens, waarvoor onze oprechte dank.

Noten:

- (1) Zie J. DE VOS en A. JANSSENS, *Het „Lyskanal“. Nevele, mei 1940*, Nevele, 1980, blz. 41.
- (2) Verbindingsweg tussen Poekestraat en Bredeweg waarlangs eertijds de houten windmolen stond, nu Poekestraat.
- (3) Eerste woning op de rechterzijde richting Lotenhulle, nu vervallen en met afbraak bedreigd.
- (4) Eerste hoeve op de linkerzijde juist voor de kruising met de Bosstraat.
- (5) Elodie Lievens was gehuwd met Alfons Cannoot. De woning, thans gerenoveerd, is gelegen op een zijweg van de Tieltseseenweg en wordt in de nummering hiervan opgenomen (nu nr. 51). Eertijds te bereiken via een landbouwweg langs de Biesemveldstraat.
- (6) Nu Sterrewijk nr. 30 en bewoond door Willy De Brouwer.
- (7) Nu Bredeweg nr. 37.
- (8) Nu Nevelestraat 106, Lotenhulle.

MENSEN UIT ONS HEEM (V) ARCHITECT GEORGES SPEEKAERT

Architect Georges Speekaert werd te Vosselare geboren. Hij was in het Land van Nevele een van de eerste architecten die gevormd was in het St.-Lucasinstituut en was ook een van de eersten in onze streek wiens titel of beroep wettelijk werd beschermd in 1937. Hij drukte zijn stempel op gebouwen zowel uit de privésector als uit de overheidssector.

De lezer zal zich wellicht afvragen wat was er dan voor 1937?

In het kort komt het erop neer dat elke persoon met enige jaren ondervinding in de bouw en die kan tekenen en een plan kon lezen, zich kon uitgeven als bouwkundige. In de middeleeuwen komt deze naam niet voor. Bouwkundigen konden toen gewoon „meester steenhouwers” zijn, b.v. te Gent in 1540 (1). Ze gebruikten de titel van „bouwkundige”, ook meester-timmerlieden en schrijnwerkers waren soms „meester van de werken”. Na het verdringen van de houtbouw door metselwerk komen de meester-metselaars als bouwkundigen naar voor. In de tweede helft van de vorige eeuw had men te Nevele ook enkele bouwkundigen, namelijk Adolf - Theofiel Mesure (1851-1906), hij was meester-schrijnwerker in het Dorp nr. 10 en bouwkundige. Van hem weten we dat hij de ontwerper was van het vrouwenkwartier en de wasplaats van het oud rustoord Louise-Marie in 1880 (2). Een andere bouwkundige was Karel-Lodewijk T'Kindt (1824-1880), wonende in de St.-Jansstraat, ook als „Dorp” aangeduid. Hij was meester-timmerman, bouwkundige en handelaar in bouwmaterialen.

Het gemeentehuis van Nevele is door hem getekend in 1852 (3), alsook de nieuwe kerk van Zeveren in 1861 (4).

August Beaufort (1828-1887) was bouwkundige en meester schrijnwerker, hij woonde op Kerrebroek nr. 12, van hem weten we niet zoveel (5).

Philippe Beaufort (1798-1856) was meester-timmerman en bouwkundige, woonde op Kerrebroek nr. 286. Hij ontwierp het groot herenhuis voor A. Blomme-Penneman in 1852, nu eigendom van Mevrouw weduwe A. De Pauw-Lampaert (6). Behalve deze bouwkundigen hadden we hier te Nevele Joseph Van den Heuvel (7) als architect, gevormd aan de academie van Mechelen. Ondertussen traden metselaars en timmerlieden als „bouwkundige” op. De laatste jaren was in de streek een persoon die de titel voerde van bouwkundige; het was aannemer-bouwkundige Arthur De Buck (1887-1968) wonende Vosselarestraat nr. 4 te Landegem.

Toen het beroep van architect wettelijk beschermd was, had men enkel nog gediplomeerden die de titel van architect mochten dragen. Daar van was Georges Speekaert in onze streek de eerste. Het is over deze architect dat we het in de volgende bladzijden zullen hebben.

Ouders van Georges Speekaert.
Petrus en Marie-Romanie Van Steenkiste op hun trouwdag in 1908.
(Foto juffrouwen Speekaert, Vosselare.)

De familie Speekaert

De familienaam Speekaert komt in het Land van Nevele menigmaal voor in de vroegere gemeenten Nevele, Landegem en Vosselare.

In de Staten van Goed van de Baronie Nevele (8) komt die naam voor in 1685, 1725, 1733, 1744, en 1768. Het is echter niet mogelijk om met die gegevens een verband te leggen tussen de personen die toen vernoemd werden en de huidige familie.

Vanaf 1798 kunnen we wel een familiestamboom samenstellen die ons leidt naar Georges Speekaert.

We vinden Martinus Speekaert die in 1748 te Landegem woonde en gehuwd was met Thérèse Vander Donck (9). In dit gezin zag Pierre Speekaert het levenslicht in 1772 te Landegem. In 1797 huwde hij te Nevele met Rosalie Van Oost, geboortig van Nevele. Na het huwelijk namen ze hun intrek in de Bosstraat nr 14, waar de man het beroep uitoefende van landbouwer- wever (10). In het gezin werd een zoon geboren op 3 aug. 1890 die de naam kreeg van Bernard Speekaert. Op 26-jarige leeftijd huwde hij met Amelia Vander Meulen en bewoonde de hoeve gelegen in de Bosstraat nr. 14. Hij was landbouwer en zijn echtgenote was spinster (11). Bij hem kwamen inwonen de drie zusters van Bernard, namelijk Marie-Anne, Francisca, en Thérèse. De echtelingen werden gezegend met vijf kinderen, namelijk Marie-Thérèse (1836), August (°1838), Joannes (°1845), Coleta (°1849) en Francisca (°1853) (12). Voor onze stamboom volgen we August.

August Speekaert is te Nevele geboren op 19 juli 1838. Hij huwde te Vosselare met Eugenia Beelaert die daar geboren was in 1838. Het pas gehuwde paar nam zijn intrek in de herberg „In den Appel” gelegen rechtover de kerk. August werd ingeschreven als „tapper” en zijn echtgenote als huisvrouw (13). Eugenia zou te Vosselare overlijden in 1898, de man overleed te Baarle in 1912.

Het gezin had drie kinderen. Sophie-Leonie, in 1869 te Vosselare geboren, huwde later met Leonard Camertijn. Daarna kwam Petrus in 1875 en na hem Marie-Zulma geboren in 1877. Petrus Speekaert, volgde enkele jaren onderwijs in het St.-Amandusinstituut te Gent en lessen in het schilderen aan de Gentse Academie. Te Vosselare maakte hij kennis met Romanie Van Steenkiste, geboortig van Aalter (14 juni 1876) en woonde in de Doornplas nr. 2. Het paar huwde te Vosselare op 22 oktober 1908. Spoedig konden Petrus en Romanie eigenaar worden van een groot perceel grond, een woning en een klein huisje gelezen naast hun huis, eertijds eigendom geweest van burgemeester Loontjes uit Nevele. Op het perceel werd een nieuw bedrijf opgestart, namelijk de kweek van sierpalmen. Grote serres en glaskasten werden gebouwd, zelfs verwarmde serres werden ingericht; een hoge ronde schouw

Normaalschool van St.-Niklaas.
Studentenharmonie 1933.
Tweede rij onderaan, de eerste zittende links is
Georges Speekaert, in de hand heeft hij een fluit.
(Foto Mevrouw Anne Criel - Speekaert).

prijkte in het midden van de serres, dit was iets enigszins in onze streek. Petrus werd bijgestaan door een hovenier Petrus Herman. Deze betrof de kleine woning met zijn echtgenote die als huishoudster werkte bij de echtelingen Speekaert. De sierteelt zou slechts acht jaren duren, want Petrus overleed te Vosselare op 14 november 1916. De aanplanting en de serres werden grotendeels vernield in oktober 1918 bij de zware beschieting van Vosselare. Wat er nog van overbleef werd in mei 1940 nog eens door elkaar geschud en vernield.

Ondertussen was Petrus Speekaert in 1912 gemeentesecretaris geworden van Vosselare, een ambt dat hij uitoefende tot aan zijn overlijden. Zijn echtgenote Romanie verwisselde het tijdelijke met het eeuwige op 8 april 1965 (14). Het gezin kreeg vijf kinderen, namelijk Georgina, Georges, Rosina, Albert en Maria.

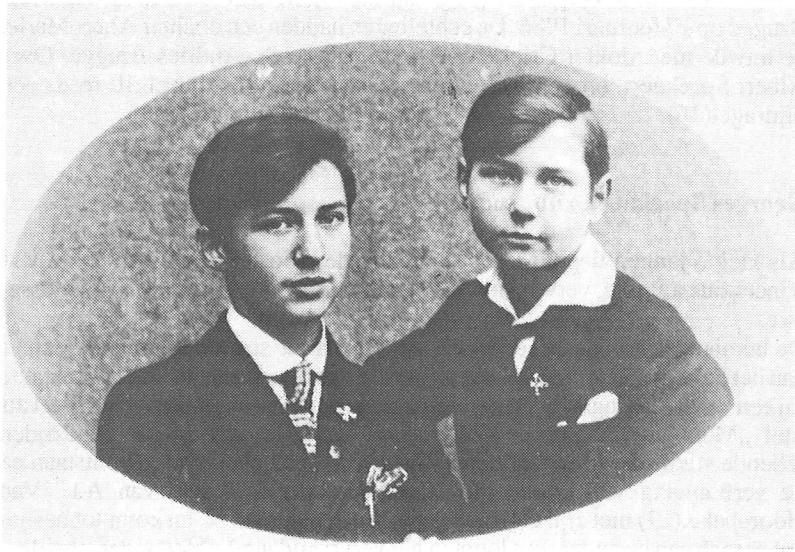
Georges Speekaert werd te Vosselare geboren op 25 mei 1910, hij huwde te Landegem op 28 oktober 1941 met Maria Verplaetse, zuster van dr. jur. Juliaan Verplaetse (15). Ze namen eerst hun intrek op de Krijgslaan te Gent, maar bouwden spoedig een eigen woning in de St.-Pieters-Aalststraat eveneens te Gent.

Georges Speekaert zou te Gent overlijden op 25 november 1984 en zijn echtgenote Maria Verplaetse ging van haar geliefden heen te St.-Andries-Brugge op 17 februari 1986. De echtelingen hadden een dochter Anne-Marie, ze huwde met dokter Criel en vestigde zich te St.-Andries-Brugge. Over Albert Speekaert, broer van Georges verscheen in ons tijdschrift reeds een bijdrage (16).

Georges Speekaert, zijn studies

Als kleine jongen liep Georges eerst naar de kloosterschool van de zusters Vincentius a Paulo, vervolgens toog hij naar de gemeenteschool van Vosselare.

De humaniora volgde hij te St.-Niklaas en daarna studeerde hij architectuur aan het St.-Lucasinstituut te Gent. Voor zijn eindwerk aan dit instituut maakte hij een verhandeling over de prachtige kerk van Vosselare. Het werk heeft als titel „Monographie der kerk van Vosselare”. In een dertien bladzijden tellende studie met drie tekeningen en drie foto's, schetst hij het ontstaan en de verbouwing van deze kerk. Hij vergelijkt de studie van A.L. Van Hoorebeke (17) met zijn eigen opmetingen en onderzoek, en komt tot besluit dat er toch een en ander fout loopt in het vernoemd werk. Met onderscheiding behaalde hij het diploma van architect in 1937 (18). Ondertussen studeerde hij verder, werd gezworen landmeter. Aan de Rijksuniversiteit van Gent

Georges (links) en Albert Speekaert.
(Foto juffrouwen Speekaert, Vosselare.)

volgde hij een specialisatie in de archeologie en de egyptologie, dit om een bredere kijk te hebben op de oude bouwkunst in het algemeen. Na de tweede wereldoorlog werd architect Georges Speekaert urbanist en wegenontwerper. Vermelden we nog dat architect Speekaert vrij muzikaal aangelegd was, hij bespeelde het orgel, speelde dwarsfluit en zou menigmaal de mis opluisteren voor hij naar St.-Lucas vertrok. Hij bezocht regelmatig musea en kunstgalerijen, ging vaak naar concerten.

Georges Speekaert, zijn werk

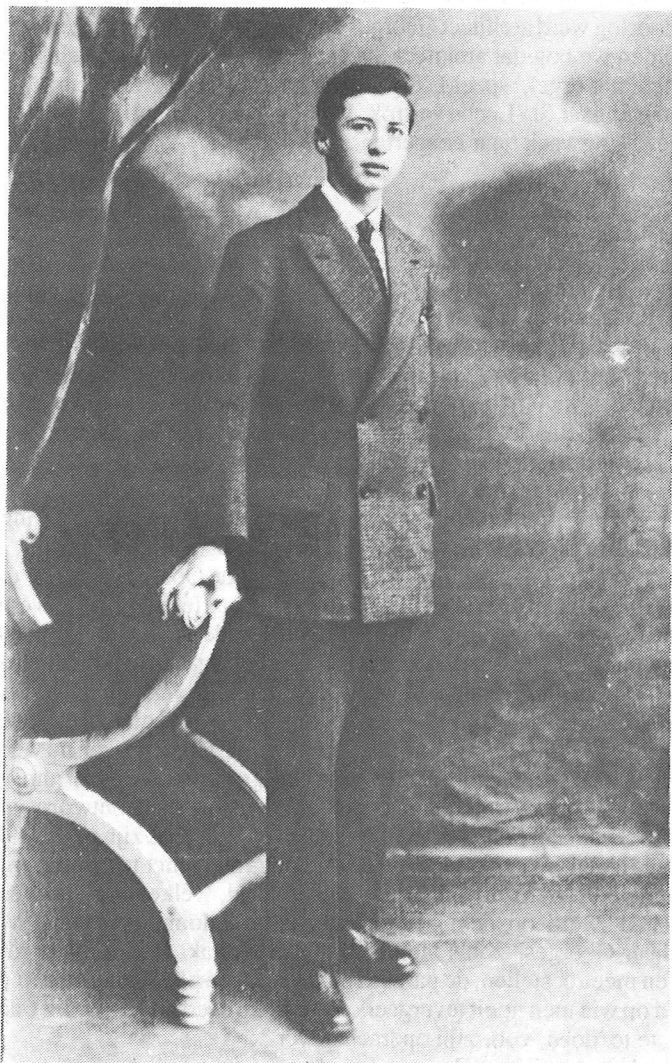
Het werk van architect Speekaert is zo veelzijdig dat het onbegonnen is om er een opsomming van te geven. We willen er dan ook de lezer voor waarschuwen dat de onderstaande lijst van gemeenten waar hij werken liet uitvoeren verre van volledig is.

Als architect ontwierp hij plannen voor nieuwbouw of verbouwing te Bachte-Maria-Lerne, Baarle, Brugge, Dilbeek, Gent, Hansbeke, Landegem, Maria-kerke, Merendree, Nevele, Oostduinkerke, Ouwegem, St.-Martens-Lerne, Poesele, Vinkt, Vinderhoute, Vosselare, Zeveren en Zomergem.

Als wegenontwerper tekende hij de plannen voor de nieuwe rioleringen van de wijk Den Akker, alsook voor de bestrating van de A.C. Van der Cruyssenstraat te Nevele. Ook de nieuwe betonbanen van de Ooschekouter en de Graaf van Hoornestraat naar Poesele. Voor Poesele ontwierp hij ook de verharding van de Beentjesstraat, voor Vosselare was het de baan van Vosselare naar Landegem, te Bachte-Maria-Lerne is de aanleg van Bachtekouter en de dreef naar het kasteel van Ooidonk van zijn hand. De baan van Vinkt naar Meigem-Kruiswege werd naar zijn plannen en ontwerp uitgevoerd. Te Nevele ontwierp hij de nieuwe verkaveling „De Poekevallei”: daar prijken nu vele mooie woningen, de Rijkswacht, de Post en een groot verkoopcentrum werd er gebouwd. Het nieuw kerkhof gelegen op de Oostbroek en ontworpen rond de oude kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën is zijn werk (19). Rond de kapel liggen in een grote ovaalboog alle graven met tussenpaden.

Als landmeter werd hij dikwijls geraadpleegd. Telkens er een verkoping plaats had, werd op hem een beroep gedaan door de notaris. Men zag „Mijnheer Georges” zoals men hem hier aansprak, loerend door zijn richtings- en meettoestellen, de partijen en percelen in plan brengen. Hij was ook iemand op wie men nooit tevergeefs een beroep deed, hulpvaardig trachtte hij het beste te doen voor zijn opdrachtgever.

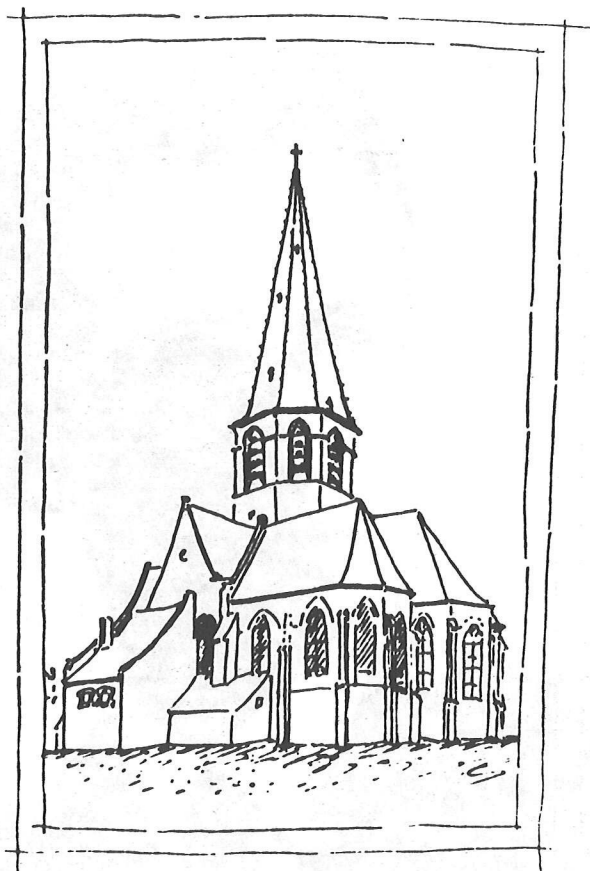
Ikzelf heb aan architect Georges Speekaert een mooie herinnering overgehouden. Toen in 1940 mijn vader overleed en ik als 18-jarige de schrijnwerkerij diende te leiden ben ik menigmaal met vragen aangaande kubiek- en

Georges Speekaert als student van St.-Lucasinstituut te Gent in 1932.
(Foto juffrouwen Speekaert, Vosselare.)

Georges Speekaert in 1935.
(Foto juffrouwen Speekaert, Vosselare.)

VOSSELARE-KERK ± 1875

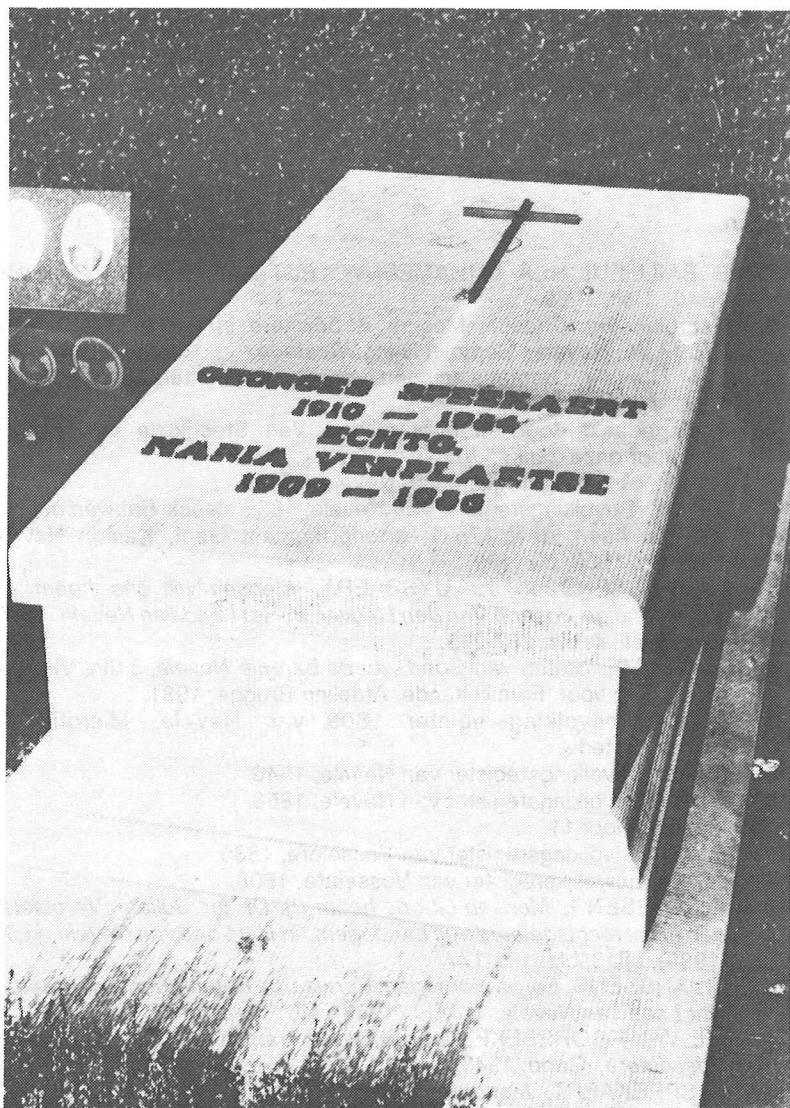
Tekening van Vosselare kerk door Georges Speekaert
in zijn onuitgegeven studie over deze kerk (1937).

vierkantsberekening bij Mijnheer Georges geweest, telkens gaf hij met engelengeduld uitleg tot alles begrepen was. Met deze mooie gedachte wil ik deze bijdrage gewijd aan architect Georges Speekaert besluiten.

A. JANSSENS

Noten

1. B. BAILLIEUL en A. DUHAMEEUW, *Een stad in opbouw Gent vóór 1540*, Tielt, 1989.
2. Het plan van Theofiel Mesure is bewaard in het archief van het O.C.M.W., Nevele. Copie in Rietgaverstede.
3. G.A. N(evele), beraadslagingen van de gemeenteraad van Nevele 1850, art. 46.
4. Medegedeeld door de heer Gilbert Van Steenkiste uit Zeveren, waarvoor onze dank.
5. G.A.N., bevolkingsregister van Nevele, 1880.
6. G.A.N., Bevolkingsregister van Nevele, 1856 alsook *Bouwen door de eeuwen heen*, deel 12n 1, arrondissement Gent, Kanton Nevele, Turnhout 1989, blz. 189.
7. A. JANSSENS en J. LUYSSAERT, *Mensen uit ons heem (II)*. *Bouwkundige Joseph Van den Heuvel*, in *Het Land van Nevele*, jg. XX (1989), afl. 4, blz. 287-295.
8. C. GOEMÉ, *Staten van Goed van de baronie Nevele*, 3 dln, Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Afdeling Brugge, 1981.
9. R.A.G., bevolkingsregister 1808 van Nevele. Microfilm in Rietgaverstede.
10. G.A.N., bevolkingsregister van Nevele, 1846.
11. G.A.N., bevolkingsregister van Nevele, 1856.
12. Idem als noot 11.
13. G.A.N., bevolkingsregister van Vosselare, 1880.
14. G.A.N., huwelijksregister van Vosselare, 1908.
15. A. JANSSENS, *Mensen uit ons heem (I)*. *Dr. jur. Juliaan Verplaetse, een groot rechtsgeleerde uit Landegem*, in *Het Land van Nevele*, jg. XX (1989), afl. 3, blz. 163-177.
16. A. JANSSENS, *Een in memoriam Eerwaarde Pater Albert Speekaert*, in *Het Land van Nevele*, jg. XIV (1983), afl. 1, blz. 39-44.
17. A.L. VAN HOOREBEKE, *Notice Historique sur la Commune et Eglise de Vosselaere*, Gand, 1843.
18. G. SPEEKAERT, *Monographie der kerk van Vosselare*, onuitgegeven studie, 1937.
19. A. JANSSENS, *De kapel van Onze-Lieve-Vrouw in de Oostbroek (Nevele)*, in *Het Land van Nevele*, jg. XIV (1983), afl. 1, blz. 45-60.

Graf van architect Georges Speekaert en echtgenote Maria Verplaetse
op het kerkhof van Landegem.
(Foto Rietgaverstede, Nevele, 1989.)

Onze welgemeende dank voor alle hulp en inlichtingen aan het personeel van de bevolkingsdienst Nevele, aan mevrouw Anne Criel - Speekaert St.-Andries-Brugge voor hulp en dokumentatie, aan de juffrouwen Georgine en Rosina Speekaert, Vosselare voor de mondelinge mededelingen.

**ERFELIJKE RENTEN GEHYPOTEKEERD
OP HUIZEN IN NEVELE
(UIT DE KERKREKENING VAN VOSSELARE
OVER 1799-1800)**

Kerkrekeningen bevatten talrijke gegevens die voor lokaalhistorici, heemkundigen, genealogen, toponymisten enz. van belang kunnen zijn. Ter illustratie hiervan publiceren we hier een fragment uit een dergelijk document in het parochiearchief van Vosselare, dat als titel draagt: „Double ontfangh boek voor den Kerkmeestre der Commune van Vosselaere over de [jaren] 1799 et 1800” (1). Als kerkmeester is op hetzelfde document vermeld: Pieter Jacobus vanden Bossche. Het document - zes folio's recto-verso beschreven - is in fine ondertekend door „E. Comparé, adjoint au maire de Vosselaere”, 1 mei 1807. Ofschoon bedoeld als ontvangsten-boek over 1799-1800, bevat het gegevens tot 1806-1807. En anderzijds gaat het - wat de meegedeelde gegevens betreft - ook nog terug tot ca. 1789-1790, zodat de erin behandelde periode zich over ruim anderhalf decennium uitstrekt, wat de tekst uiteraard zoveel te interessanter maakt.

Waarom gaat dit ontvangstenboek ruim tien jaar terug? We weten uit de reeks van bewaarde kerkrekeningen dat de onmiddellijk voorafgaande rekening, nl. over de jaren 1789-1790, door de kerkmeester ter goedkeuring was voorgelegd op 6 nov. 1792. Blijkbaar werd dus - ingevolge de woelige tijd sinds 1792: de Oostenrijks-Franse veldtochten met wisselende bezetting van ons land, gevolgd door de inlijving bij Frankrijk in 1795 en de afschaffing van de instellingen van het Ancien Régime - pas in 1800 opnieuw ernstig werk gemaakt van de kerkrekening over het voorbije decennium.

Een der hoofdstukken nu uit het bewuste „Ontfangh boek 1799-1800” (f° 3r° tot 4v°) betreft de „ontfang van erffelyke rentjens gehypothequeert op huysen binnen binnen de Stede van Nevele”. Dit hoofdstukje bevat elf items (nrs. 12 tot 22), waarin deze renten worden opgesomd. Volgende gegevens worden erin vermeld: de eigenaars; eventueel ook de vorige eigenaars, indien intussen gewijzigd; de jaaropbrengst van de rente; het gehypothekeerde huis en eventueel de naam ervan; de ligging met opsomming van de aanpalende panden; ten slotte de verschuldigde renten (in principe over 1799-1800, maar telkens ook de achterstallen uit de daaraan voorafgaande periode van ca. 1790 tot 1798, d.i. sinds de vorige afrekening). In margine wordt soms ook nog de definitieve afrekening met correcties toegevoegd.

(1) Pastorie Vosselare, Parochiearchief, reeks Kerkrekeningen (1708-1800). „Ontfang Bouk Kerkmeestre Vosselaere, N° 23”.

Als bijlage publiceren we de integrale tekst, precies omwille van de veelvuldigheid van de erin meegedeelde gegevens, zoals b.v. de achtereenvolgende eigenaars van een bepaald pand en de opsomming van meer bepaald:

huisnamen

„den Engeland” (een herberg?), de herberg „het Land van Nevele”, de herberg „de Swaene” en „den Hert” (ook een herberg).

straatnamen en andere toponiemen

de Merckt, de Lange Munte straete, de Meulenaerstraete, den Hael, de Blasius Dries straete, de Reygersbeke, de Cattestraete en de Swijnsmaerckt;

talrijke persoonsnamen

Beyaert, de Blauwe; Cannoot, van Compostelle, Coopman, de Cuyper; van Doorne; de Graeve; D'haenens, Hoste; de Jaeger, Joos; Lamme, van Landeghem, van Leerberge, Loontjens; Maenhout, Martens, Meganck, Mestdagh, Minne, Missiaen; Nieuwerburg; vander Pietete; van Rentergem, Deribles(?), van Risseghem, Roeges, de Roose; vander Sypen, Slock; Verbauwen, Verleyen, Vernier, vande Voorde, de Vos; Wael(e)brouk, Deweerdt.

Uit hetzelfde „Ontfangh boek 1799-1800” (f° 5r°) publiceren we bovendien nog een andere korte passus, nl. de „ontfang vant gonne de kercke competeert over het gilde” [=de Sint-Elooisgilde]. Het gaat om één enkel stuk land, waarbij eveneens een paar toponiemen vermeld worden, nl. de Peerdebaertstede, sheeren straete, den Arentvelt en het Broeckstraetjen, alsmede de familienamen Claeys, Goethals, van Hulle en van Muers.

Belangstellenden allerhande kunnen er allicht iets bruikbaar uit opsteken. Al ware het maar de les dat men de studie van de kerkrekeningen niet mag verwaarlozen!

Bijlage

Ontfang van erffelyke rentjens gehypothequeert op huysen binnen de Stede van Nevele (f° 3r° - 4v°).

12

Francies Coopman, Wielsbeke, te voren de wed. Pieter Vos, nog te voeren Phill. Slock, gelt 0.3.0. gr. sjaers, gaende uyt haer huys ende erfve, paelende noort de Merckt, oost Albert Waelebrouk, suyd den Engeland, west haer selfs met haer ander huys. Comt over de jaren

1791 tot 1798	1.	4.0
1799 - 1800	0.	6.0
	1.	10.0

13

Pieter Missiaen, geld vier schell. en ses grooten sjaers uyt syn huys en erfve, noord de Merckt, oost Joseph de Graeve, suyd denselven Engeland ende west den voornoemden Albert Waelbrouk. Comt over de jaeren

1791 tot 1798	1.16.0
1799 en 1800	<u>0. 9.0</u>
	2. 5.0

14

Albertus Waelbrouk, gelt 0.4.6 gr. s jaers gaende uyt syn huys en erfve, synde alsnu eene herberge genaemd het land van Nevele, noord de voornoemde Merckt, oost tvoorgaende, suyt den voornoemden Engeland ende west de voornoemde weduwe de Vos. Comt over de jaren

1791 tot 1798	1.16.0
1799 - 1800	<u>0. 9.0</u>
	2. 5.0

15

Sieur Pierre Jacques van Rissegem causa uxoris Jo^e Isabelle Deweerdt ende de weesen van Guilielmus Roeges, gelden uyt hunne huysen ende erven t'samen groot 151 roeden bekent ten landbouke art. 98 tot 0.6.8 gr., te weten Sieur Rissegem over 111 roeden tot 0.4.10.6 drs. ende de weesen Guilielmus Roeges over 40 roeden tot 0.1.9.6 drs., paelende noord de lange munte straete, oost Pieter François Mestdagh, suyd den voorschreven Engeland. Comt over de jaeren 1791 tot 1798 ten laste van Sieur Risseghem tot 1.19.0 gr. ende de weesen Guilielmus Roeges over de jaeren 1789 tot 1790 tot 0.17.11 gr.,

t'saemen	2.16.11
1799-1800	<u>0.13. 4</u>
	3.10. 3

[In margine nog volgende toevoeging]

Debet Jan François Verleyen by coope dhoors Pieter van Rissegem over acht jaeren

tot 1798	1.19.0 gr.
1799 et 1800	<u>0. 9.9</u>
	2. 8.9.

Debet de weesen van Guilielmus Roeges over 10 jaeren

tot & met 1798	0.17.11
1799 et 1800	<u>0. 3. 7</u>
	1. 1. 6

16

De weduwe Caerel Emanuel vande Voorde, geld dry schell. en 6 grooten s

jaers uyt haer huys ende erfve, wesende een herberge genaemd de Swaene, west de merkt van Nevele, noort Pieter Frans Meganck, suyd de weduwe N. vander Piete en Joseph de Jaeger. Comt over de jaeren 1791 tot 1798 ten laste vande weduwe Voorde tot 1.3.4 gr. ende ten laste van Pierre François Meganck over de jaeren 1797 & 1798 tot eenen schell. en twee grooten, dus t'saemen 1.4.6
1799 et 1800 0.7.0

[In margine nog volgende toevoeging]

Debet weduwe Voorde over	1791 tot 1798	1.3. 4
	1799 & 1800	<u>0.5.10</u>
		1.9. 2

Last Pieter Francies Meganck over	1797 et 1798	0.1.2
denselven over opstal	1796	<u>0.0.4</u>
		0.1.6
	1799 et 1800	<u>0.1.2</u>
		0.2.8

17

Geeraerd de Cuyper, te vooren Lieven van Rentergem, gelt dry schell. [doorgestreept] grooten sjaers, gaende uyt syn huys ende erfve in de Meulenaerstraete, suyd de weduwe Herman Lamme, west Joseph Loontjens oft Nevel buyten & noort Joannes Verbauwen.
Comt over de jaeren 1789 tot 1798 1.10.0
1799 et 1800 0. 6.0

[In margine ernaast]

Ten laste vande geseyde de Cuypers jaerlyks in desen post over hun paert ter causen 74 roeden tot	0.0.1	gr. 3 drs.
Last Jacques Maenhaut 68 roeden	0.0.1.	1 1/2
Last hoirs Joseph de Roose 40 roeden tot	<u>0.0.0</u>	<u>7 1/2</u>
	0.0.3.	0

On a trouvé que cest trois gros au lieu de trois escal. par an.

18

Pieter van Leerberge, nu Gille Vernier, pachter van Sieur Jan Baptiste Beyaert, te voorent Augustin D'haenens, nog te vooren Meestere Emanuel van Landeghem, geld vier schell. gr. s jaers, gaende uyt syne Hofstede tot Nevel, bekent ten landtbouke art. 72 et 74, suyd den Baron d'Huysse met den Hael, west Lieven Cannoot & noort de erfve van hunne huysen commende oost aende Blasius Dries straete. Comt over de jaeren
1782 tot ende met 1798 3. 8.0
1799 et 1800 0. 8.0
3.16.0

[19]

[Vanaf hier ontbreekt in het originele document de verdere nummering tot 22]

Jean Hoste te voeren [achteraf bijgevoegd]

Pieter van Doorne causa uxoris ende Guillielmus van Compostelle gelden eenen schell. en vier grooten s jaers gaende uyt 200 roeden meersch gelegen op Nevele Buyten, genaemt Denhael, oost de Reygersbeke, suyd Sieur Petrus Jacques van Risseghem, west & noord den Baron van Nevele ten landbouke art. 1990. Comt over de jaeren

1791 tot 1798 0.10.8

1799 et 1800 0. 2.8

0.13.4

[20]

Jean Nieuwerburg te voeren [achteraf bijgevoegd]

Jan Frans Cannoot geld thien schell. grooten s jaers uyt syn huys ende erve binnen de stede van Nevele, suyd de lange munte straete, west Jan Baptiste Martens, Pieter de Vos en noord Charel Phill. Minne, oost de Reygersbeke en de daerover de Cattestraete. Comt over de jaeren

1791 tot 1798 4.0.0

1799 et 1800 1.0.0

5.0.0

[21]

Naes Deribles (?) by coope van Guillielmus Martens fs Jan Baptiste, gelt vyf schell. s jaers uyt syn huys en erve wesende d hilt vanden Hert, oost het voorgaende, suyd de lange munte, west Rochus vander Syden met het wederdeel wesende het volghende, t' saemen belast met thien schill. gr. s jaers, Dus comt voor dees deel over de jaeren

1791 tot 1798 2. 0.0

1799 & 1800 10.0

2. 10.0

[22]

Lieven vander Syden fs Rochus, te voeren Pieter Joos, gelt vyf schell. gr. s jaers uyt syn huys ende erve, wesende het wederdeel vanden selven Hert, oost Jan Baptiste Martens en t voorgaende, suyd de lange Munte straete ende west Judocus de Blauwe causa uxoris & noord de Swynsmaerckt. Comt over de jaeren 1791 tot 1798 tot 2.0.0

1799 et 1800 0.10.0

2.10.0

Ontfang vant gonne dese kercke compteert over het gilde (f° 5r°)

Pieter Veerdeghe, te vooren Jo° Caroline Goethals, nog te vooren Jo° van Muers, gelt vyf schell. grooten sjaers uyt eene partye land gelegen binnen de prochie van Nevele, genaemt de peerdebaertstede, oost sheeren straete, syd Joos Claeys met consoorten, west Jooris van Hulle met de partye genaemt den Arentvelt ende noort het Broekstraetjen. Comt over de jaeren 1791 tot ende met 1803, derthien jaeren, dus dry ponden vyf schell. t' saemen de selve 3.5.0

Pour copie conforme aux articles copiés. Fait à
Vosselaere le 17 prairial an douze [= 27 mei 1804]
E. Comparé,
maire.

Dr. Paul HUYS
Drongen

DE VERERING VAN „ONZE-LIEVE-HEER-MET- ZIJN-SCHORTJE” TE LANDEGEM

In het weekblad „Kerk en Leven” beter gekend als het Parochieblad verscheen een bijdrage over „Kerk in Vlaanderen” (1).

Daarin las ik op blz. 18, dit tot mijn grote verwondering het volgende: „In Landegem bij Gent was er O.L.Vrouw van 't schortje”.

Over die verering is nergens iets bekend. In de „Geschiedenis van Landegem” staat „aan het einde des dorps hangt een Christusbeeld dat men noemt Onze Lieve Heer met het schortje, naar den doek waarmede het omhangen is. Daarbij staat een lindeboom, die talrijke ex-voto's draagt en van de godsvrucht des bezoekers getuigde” (2).

Na het lezen van deze tekst herinnerde ik me plots het volgende. Tijdens een wandeling door de Wildendries en Haeseldonck (3), was ik in het gezelschap van Cyriel Schaeck uit Landegem. Spoedig spraken we over de constructie van kapellen en over de heiligenverering.

Toen zei Cyriel plots: „Wete gij dat men veur 1918 te Landegem ons Here mee zijn schurte vereerde?” Van dit alles wist ik gewoon niets af. In dit artikel heb ik het verhaal van Cyriel Schaeck verwerkt (4).

De naam „schort (je)”

Een schort, voorschoot, hier „schurte” genoemd, is een kledingstuk dat voorgelast wordt om de onderkleding te beschermen (5). Het is een stuk laken met bovenaan een lint dat men om de hals bindt; het doek zelf wordt vastgebonden rond het lichaam met twee linten. Het diende als bescherming van de andere kledingstukken tijdens het werk. Zo droegen de vrouwen eertijds een „blauwe schurte” bij het gereedmaken van spijzen of diervoeding; de schilders hadden een „witte schurte” in linnen; de wagenmakers, timmerlieden, schrijnwerkers en meubelmakers hadden een „grijsde schurte”, dat was een linnen doek geweven met twee verschillende draden. De ketting vormden witte draden, de inslag was licht-grijs. Zo ontstond een geschakeerd wit-grijs patroon. De smeden droegen een „leernen schurte” om zich te beveiligen tegen wegspringende gloeiende kolen en ijzerrestjes. De schorten hingten tot over de knieën.

Een gekruisigde Christus draagt een lendendoek. Oude beelden hebben gewoonlijk een smal bandje lendendoek. Beelden uit het begin van de vorige eeuw en zelfs tot een heel eind in de tweede helft dragen een brede grote lendendoek, soms gelijkt die op een schortje. Voorbeelden zijn het Christusbeeld op Kerrebroek en Beelaertskruis op de Karmhoek te Nevele. Op

Drongen-Luchteren stond ook een soortgelijke Christus met een grote lendendoek. De Christus van Landegem vermeld in de geschiedenis van deze gemeente (6) en de mededeling van Cyriel Schaeck (7) wijzen op een lange lendendoek die de vorm had van een schort. Vandaar „ons Here mee zijn schurte”.

Het kruis van Landegem (3)

Ging men vóór 1938 van Vosselare langs de Landegemstraat dan kwam men voorbij „de linde”. Na het bouwen van de brug over de Vosselarestraat, voor de autosnelweg, maakte die straat een bocht. Zo liggen „de linde” en een stukje Vosselarestraat, die toen een breedte had van 3,50 meter, er nu verlaten bij. De driehoek waarop de linde staat heeft ongeveer 2 meter zijde en hoorde bij het naastgelegen groot perceel landbouwgrond. Reeds in 1771 stond dit perceel bekend als „het lindestuk” (2), de eigenaars waren de erfgenamen van Wd. Carolus Van der Venet. Die perceelsnaam wijst erop dat eertijds daar een linde heeft gestaan. Op de Atlas der buurtwegen (9) dragen de driehoek en het land het kadastraal nummer Sectie C nr. 155, met als eigenaar Charles Vincent, winkelier te Landegem. Op de kadastrale kaart van C. Popp (10) hebben de driehoek en het land het nummer 179 in sectie C, de eigenaar is Wd. Deghendt, wonende te Gent.

Gedurende de beschieting in 1918 werden de linde en de nabij gelegen woning grotendeels vernield. In 1920 plantte men de huidige linde; sindsdien behoort het driehoekig perceeltje toe aan de gemeente en wordt samen ingeschreven met de straat.

Nabij de linde staat een huis vroeger herberg „In de linde” en later „In 't lindeke”. Vóór 1911 had de postkoets van Nevele naar Landegemstatie er een vaste halte.

Waarom een lindeboom?

Deze boom werd beschouwd als afweermiddel tegen blikseminslag, verspreidde 's zomers een heerlijke geur, gaf in de zomerdagen een verkwikkende schaduw en was ook een baken voor late reizigers.

Soortgelijke bakens staan nog op de wijk Kerrebroek te Nevele, op de samenkomst van de Kerrebroekstraat en Poeselekouter; ook op Drongen-Luchteren stonden er lindes op het kruispunt van de wegen Drongen-Hansbeke en Haelewijn - Vinderhout.

Oprichten van het kruis te Landegem

De 19e eeuw, vaak beschouwd als een tijd van godsdienstig verval, was ook een tijd van een godsdienstige heropstanding die de herontdekking van

Christus tot gevolg had (11). Ook Landegem kende die herontdekking. Een gekruisigde Christus werd omstreeks 1840 langs de openbare weg geplaatst (12). Op aandringen van de dorpsheer werd een inzameling gehouden en werden een kruis en beeld aangeschaft.

Welke plaats kon te Landegem beter geschikt zijn dan de driehoek met de linde. De eigenaar Charles Vincent gaf de toestemming (13). Voor de linde werd het kruis geplant. De balk en de kruisarmen waren achteraan dichtgemaakt met een houten beschoot, daarvoor hing een groot Christusbeeld, waarvan de lendendoek zo groot was dat hij op een schort geleek. Weldra gaf men Hem de naam „ons Here mee zijn schurte”. Reizigers spraken niet van „we zijn aan de linde” maar van „we zijn bij ons Here mee zijn schurte”. Pas na 1920 noemde men de plaats „aan 't lindeke” (14).

In de crisisjaren van 1840, 1860, 1880, toen de ellende het grootst was door veesterfte, mislukkingen van de oogst en de aardappelen, werd de Christus vereerd en aangeroepen door de buurt. Er werden talrijke ex -voto's van mens en dier aangebracht en dagelijks werd om bijstand gebeden. Zoals reeds gezegd kregen tijdens het eindoffensief in 1918 Landegem en de omgeving en de linde de volle lading. De lindeboom en het kruis werden vernield. Bij de opruiming werden de brokstukken van het beeld gedeponneerd op de zolder van de pastorie, doch in de loop der jaren zijn ze verloren gegaan (15). De huidige linde is zeventig jaar oud.

Zo verdween te Landegem de verering van „ons Here mee zijn schurte”. In „Kerk en Leven” heeft men er „O.-Lieve-Vrouw met 't schortje” van gemaakt.

A. JANSSENS

Noten

- (1) R. BOUDENS, *Kerk in Vlaanderen afl. 9.*, in *Kerk en Leven* nr. 45, 23 november 1989, blz. 18.
- (2) F. DE POTTER, J. BROEKAERT, *Geschiedenis van Landegem*, deel 6, Gent, 1867, blz. 17.
- (3) Wandeling door Wildendries en Haezeldonck op 27 september 1970, ingericht door de Heemkundige kring „Het Land van Nevele” zie ook R. TAVERNIER, *Het landschap in het Land van Nevele*, in *Het Land van Nevele*, jg. V(1974), blz. 2-10 en 47-58.
- (4) Cyriel Schaeck: mededeling op 27 sept 1970, de zegspersoon was geboren te Landegem 30 april 1900 en woonde in de Kerkstraat 12, hij was schrijnwerker van beroep.
- (5) *Van Dale, Groot woordenboek der Nederlandse taal deel 3*, Antwerpen, 1985.

- (6) Zie noot 2.
- (7) Zie noot 3.
- (8) Landboek Landegem, deel 1, nr. 32, R.A. Gent, Baronie Nevele, 105.
- (9) Atlas der buurtwegen van Landegem, 1845.
- (10) C. POPP. Kadasterplan met legger van Landegem 1864, dokumentatie museum Rietgaverstede.
- (11) R. AUBERT, *De kerk van de crisis van 1848 tot Vaticanum II*, Bussum 1974, 10 delen.
- (12) Zie noot 4.
- (13) Zie noot 4.
- (14) Zie noot 4.
- (15) Zie noot 4.

OVER SIGAREN, ROOKGERIEF EN TOEBEHOORTEN TE NEVELE

Een viertal maanden geleden schonken de heer en mevrouw Willy Dias - Arnauw aan het museum Rietgaverstede allerlei registers over de groothandel in kolen en de jeneververkoop van de firma Dias uit Nevele. In deze stukken stak een lijst of inventaris opgemaakt ten sterfhuize van Mr. Adolf Van der Cruyssen, koopman en voormalige uitbater van de tabaksfabriek Van der Cruyssen, die overleed op 16 februari 1879 (1).

Daar deze inventaris een ware bron is van oude woorden, sigarenbenamingen en een kijk geeft op de inhoud van een tabakswinkel en -fabriek willen we deze gegevens niet onthouden aan onze leden.

Inventaris van de winkel

De winkel, gelegen langs de straatkant heeft een vensterraam en toegangsdeur. De winkel bevat een toog, twee weegschalen type Auberval met gewichten (2), twee tafels, een stoel, zes rayons (3), vijf snuifpotten, vijf pijpotten, drie tabakbakken, vier tonnekens, enkele dozen, drie vitrienes met pijpen, snuifdozen, tabakszakken en tabaksportemonnais (4), 30 kg tabak, 18 bakken en tonnekens met allerlei pijpen, nog eens 26 mandekens met pijpen en een rol inpakpapier. Alles geschat op 597 fr.

Inventaris van een stapelplaats

In een stapelplaats lagen volgende sigaren opgeslagen.

4000	sigaren genaamd Jacques Van Maarlant	
12000	idem	La Carolina
7000	idem	La Nicolina
3000	idem	Indiana
4000	idem	Regalia
3000	idem	Flec aux roses
2000	idem	Mozart
500	idem	Flecha
1000	idem	Cuba
7000	idem	Regalia blauwen band
2000	idem	La Alma
4000	idem	Regalia witten band
5000	idem	Marie-Louise

3000 idem Hupman
3000 idem Van een gewone soort
Er waren 60.000 sigaren in voorraad voor de geschatte prijs van 2291 fr.

Magazijnen en fabriek

In het magazijn was gestapeld 18.770 kg. tabak in bladeren voor 16.811 fr., 340 kg gesneden tabak voor 329 fr. , 1700 kg Carottentabak voor het maken van snuif aan 3.171 fr., 42 kg tabak in pakken met een waarde van 58,80 fr. 360 kg. fermentagetabak (5) voor 368 fr. en ten slotte 500 kg brokkelingen van tabak, enkele karotten en gemene gesneden tabak met een waarde van 250 fr. In het magazijn lag dus 21.712 kg. tabak met een waarde van 20.991 fr.

In de fabriek

Voor het bewerken van tabak was de fabriek uitgerust met twee snijmachines, tien tabakmessen , een kleine pers, te samen geschat op 732 fr. Twee basculen met gewichten, tien bakken, negentien vaten, vier snuifraspen, twee temsen, drie wannen (6), zesendertig droogramen en drieëndertig karotkoorden (7), een vuurinstallatie bestaande uit een vuurrooster en verwarmingsbuizen (8) honderdtwintig balen, alles geschat op 62 fr. Er was ook een kastje met gedrukt papier voor een waarde van 232 fr.

Deze inventaris werd opgesteld door notaris Karel De Weert van Lotenhulle op 1 juli 1879 in het bijzijn van Aldemar Camille Van der Cruyssen, die als voogd optrad voor de minderjarige Bertha dochter van de overledenen. Zij zou later de echtgenote worden van Omer Dias.

A. JANSSENS

Noten en woordverklaring

- (1) A. JANSSENS, *Industrieel erfgoed (IV). Tabaksfabriek Van der Cruyssen te Nevele*, in *Het Land van Nevele*, jg. XVI (1985), afl. 3 & 4, blz. 187-201
- (2) Auberval: benaming van een armbalans met twee hangende schalen rustende op een sierlijke gietijzeren voet, van Franse herkomst uit de streek van Chaumont. Een exemplaar is in het museum Rietgaverstede.
- (3) Rayons: benaming voor een installatie bestaande uit legplanken en

- staanders voor het uitstellen van koopwaar.
- (4) Tabaksportemonnaie: in tegenstelling met een tabakszak uit een gedroogde varkensblaas, was de tabaksportemonnaie gemaakt uit leder en sloot af zoals een portemonnaie.
 - (5) Fermentagetabak: was de benaming van gesaute tabak. Sommige soorten werden gedampt in een bad van water met zoutoplossing. Deze bewerking noemde men sausen, na het baden ontstond een licht gistingsproces.
 - (6) Temse: zeef.
 - (7) Wan: een halfmaanvormige mand gemaakt uit gekloven wissel; de gesneden tabak werd erin opgevangen.
 - (8) Droograam: tabaksbladeren werden uitgespreid op rekken die men op een stelling schoof. Hierop werden de bladeren gedroogd. Deze werkwijze werd toegepast voor sigarenfabricatie.
 - (9) Karotkoorden: een bundel bladeren, *karot* genoemd, werd omzwachteld met een touw. Zo hield men de karot tesamen. Ze bleef ruim een week lang liggen in de ombonden vorm. Daarna werd het touw weggenomen en de karot geraspt tot snuif.
 - (10) Vuurrooster: de fabriek had een vuurinstallatie bestaande uit een stook- of vuurrooster. De warme lucht ging via een buizenet door de stelling waarop de droogramen rustten.
 - (11) Vormen: de zakken of pakjes waarin de tabak gevuld werd bestaan uit losse bladen bedrukt papier. Deze bladen worden rond een houten vorm geplouwd en dan samen gelijmd.

STICHTING VAN EEN SINT PIETERS GILDE TE HANSBEKE, ANNO 1840

In 1840 werd te Hansbeke, onder de benaming „Sinte Pieters Gilde”, een broederschap gesticht tot eer van Sint-Petrus en Paulus, patroonheiligen van de parochie (kerk) (1).

De gilde stelde zich tot doel de christelijke godsdienst én het christelijk geloof te belijden en te bevorderen, en het vloeken, zweren en onzedige gesprekken te vermijden en in de kiem te smoren.

Ze omvatte „dadelijke” leden en ereleden. Deze leden moesten gedoopt, gevormd, van onberispelijk gedrag en minstens zestien jaar oud zijn. Bovendien mochten de gildebreders niet gehuwd zijn. Voor wangedrag werden ze van de ledenlijst geschrapt. Het lidgeld bedroeg 30 centiemen per maand.

Het negenkoppig bestuur van het broederschap bestond uit een deken en een schatbewaarder, herkiesbaar om de drie jaar, een griffier en zes gewone raadsleden die door de gildebreders in geheime stemming bij meerderheid van stemmen ieder jaar werden herkozen. De bestuursleden moesten meerderjarig zijn en tamelijk kunnen lezen en schrijven.

De raad vergaderde minstens viermaal per jaar, ondermeer op de vier grote hoogdagen, na de vespers. Drie boeken werden bijgehouden: een inschrijvingsregister bevattende ook het reglement en het proces-verbaal van de eerste bestuursverkiezing (2), een resolutieboek en een kasboek. Eenmaal per jaar, omstreeks Sint-Pietersdag, vond een algemene vergadering plaats.

De gilde manifesteerde zich meermaals tijdens kerkelijke diensten en parochiale plechtigheden. Op Sint-Pietersdag woonden de gildebreders in de parochiekerk de solemne eredienst bij en stapten in de Sint-Pietersomweg achter het beeld van Sint-Pieter met een brandend kaarslicht. Eveneens in de traditionele processies door het dorp, tweemaal 's jaars, en in de maandelijke rondgangen omheen de kerk vergezelden de gildeleden het H. Sacrament met lichtende kaarslantaarn.

Door de gilde werden ook oude gebruiken in ere gehouden. Bij een berechting van een confrater verzamelden de „dadelijke” leden met flambouw in de kerk en begeleidden de priester met de H. Eucharistie tot aan het huis van de zieke. In geval van overlijden van een medelid voegden de confraters zich bij de lijkstoet en bleven aanwezig tijdens de uitvaart.

De stichtingsvergadering van de Sint Pieters Gilde vond plaats op 5 juli 1840, om vier uur in de namiddag. Vooraleer tot de bestuursverkiezing over te gaan, werd het reglement door de aanwezige leden, 26 in aantal, met hun handtekening onderschreven. Vervolgens hield men een geheime stemming onder voorzitterschap van Pieter Jan Schaubroeck, bijgestaan door Theodoor Vannecke en Angelus Vander Stichelen als stemopnemers en Modest De Coninck als schrijver. De gildebreders verkozen Pieter Jan Schaubroeck tot deken, Angelus Vander Stichelen tot griffier, Louis De Vos tot schatbewaarder en Jan Baptiste Vande Velde, Jan Frans Van Vynckt, Edouard Staes, Jan Baptiste De Meyer, Joseph Buysse en Charles Vander Stichelen als raadsleden.

Op 5 juli 1841 werd, overeenkomstig artikel 9 van het reglement, overgegaan tot de herverkiezing van de griffier en de zes gewone raadsleden. Negenentwintig gildebreders waren aanwezig. Ze bevestigden Angelus Vander Stichelen in het ambt van griffier, en kozen Modest De Coninck en Frans Van Vooren als nieuwe raadsleden benevens Jozef Buysse, Jan Baptiste Vander Velde, Jan Frans Van Vynckt en Charles Vander Stichelen. Bij ingang van het derde jaar werd Edouard Staes als schrijver aangeduid, Jan Baptiste De Weirt, Charles Geirnaert, Charles Reyniers als nieuwe raadsleden, terwijl Joseph Buysse, Charles Vander Stichelen en Jan Frans Van Vynckt als bestuursleden herkozen werden.

Vermoedelijk ging het initiatief tot het instellen van het broederschap uit van Pieter Jan Schaubroeck, benoemd tot burgemeester van Hansbeke bij Koninklijk Besluit van 19.08.1836. De verkiezingen van de gilderaad vonden trouwens plaats in de raadszaal van het gemeentehuis. Ook de nogal ambtelijke tekst van het statuut en de geijkte manier van stemmen wijzen in die richting. Bovendien is het opvallend dat het reglement, naast het eerbetoon aan het H. Sacrament, aan de gildeleden geen verplichtingen oplegt tot godsdienst-beleving door godvruchtige oefeningen zoals in andere broedersschappen (3). Hield de parochiegeestelijkheid zich bij de stichting van de Gilde afzijdig? Toch werden Albert Charle, pastoor, en Jacob Genetello, onderpastoor, als (enige) ereleden ingeschreven samen met Jan Frans De Schuyter die aanvankelijk een „dadelijk” lid was.

De gildebreders behoorden meestal tot de goeude klasse. Hun aantal was niet bijzonder groot. De ledenlijst uit het stichtingsjaar vermeldt de volgende (hier in alfabetische volgorde gerangschikt) familienamen.

Bauwens J(aco)b	Steyaert Lieven
Buysse Joseph	Sutterman P(iete)r
De Coninck Modest	Thollens E(douar)d
De Keukelaere	Thollens P(iete)r
De Meyer Jan Baptiste	Vander Stichelen Angelus
De Schuyter Jan Frans	Vander Stichelen Charles
De Vos Louis	Vander Stichelen Frans
De Weirdt Jan Baptiste	Vande Velde Jan Baptiste
Geirnaert Amand	Vande Walle Charles
Geirnaert Charles	Van Huffel leo
Lambrecht Charles	Van Kerrebroeck Charles
Lefebure F.	Vannecke Theodoor
Reyniers Charles	Van Ronslé Charles
Reyniers Leo	Van Vooren Frans
Schaubroeck Pieter Jan	Van Vynckt B.
Staes Edouard	Van Vynckt Charles
Standaert Jan Baptiste	Van Vynckt Jan Frans
Standaert J(an) F(rans)	Van Vynckt Judocus

Aan het relaas van de stichtingsvergadering en de eerste drie bestuursverkiezingen kan, bij ontstentenis van nadere gegevens, over het verdere bestaan van de Sint Pieters Gilde weinig worden toegevoegd. Het grotendeels onbeschreven, gestaakte inschrijvingsregister laat veeleer vermoeden dat de bloei (?) van het broederschap van korte duur was.

A. MARTENS

Noten

- (1) Het kerkarchief van Hansbeke bevat een schriftje (170 mm x 210 mm) van deze confrerie, waarin het reglement bestaande uit 21 artikels (zie bijlage), een naamlijst van de gildebroeders en de bestuursleden uit de jaren 1841, 1842 en 1843 vermeld zijn.
- (2) Dit is het in het kerkarchief bewaard gebleven schrift.
- (3) A. MARTENS, *Statuten van het Broederschap van de Zoete Naam van Jesus te Hansbeke* in *Het Land van Nevele*, jg. XIX (1988), afl. 3, blz. 207-210.

Bijlage

Reglement van het „Broederschap of Gilde van Sinte Pieters”

Artikel 1

Het tegenwoordig gilde word ingesteld ter eer van de heilige Petrus en Paulus patroonen en voorsprekers dezer parochie. Het zal den christenen godsdienst en geloof ten allen tijde beleiden en voorstaen en tragten het vloeken zweeren en onzuivere gespreken te vermeiden en uit te dooven.

Artikel 2

Het gilde zal gekenmerkt zijn onder den tytel en den naem dragen van Sinte Pieters Gilde.

Artikel 3

Hetzelve zal samengesteld zijn van twee onderscheidene slagten van leden, te weten: dadelijke en eere (:honoraire) leden.

Artikel 4

Om dadelijk lid te zijn zal men ten minsten de volgende vereischten moeten bezitten: gedoop, onberispelijk en christelijk van gedrag zijn; de heilige eerste communie gedaen en het heilig vormsel ontvangen alsmede zestien jaren bereikt hebben, daer en boven moet men den ongehuwden staet beleven.

Artikel 5

De hoedanigheden der eere leden zijn dezelve als die in voorgaenden artikel omschreven, ter uitzondering nogtans dat deze alle hoegenaaemde wereldlijke staten mogen omhelsd en ouderdom bereikt hebben.

Artikel 6

In geestelijke processien en in andere buitengewoone en onvoorziene gevallen waer de tegenwoordigheid van 't gilde tot meerder eer en roem van 't christenen geloof en godsdienst zou kunnen strekken, zullen het de dadelijke leden alleen zijn die de prael en eere vercierselen zullen verrigten en door hun bijwezen vereeren.

Artikel 7

Het gilde zal bestuer worden door eenen raed vervattende negen leden, te kiezen door en onder al de gebroeders in 't algemeen te weten, eenen dekenvoorzitter, en greffier, eenen schatbewaerder (:tresorier) en zes raedsleden. De te kiezen leden moeten tamelijk kunnen lezen en schrijven en ten minsten een en twintig jaren oud zijn.

Artikel 8

Den keus zal zoo veel mogelijk vallen op de eere leden en op de oudste en behendigste der dadelijke leden; de gekozen leden zullen onder elkanderen de door hen uit te oefene wederzeidsche ambten bepalen.

Artikel 9

Alle jaren zullen de gekozene leden erkiesbaer zijn, ter uitzondering nochtans van den van deken en den tesorier welke leste hunne ambten voor drij achtereenvolgende jaren zullen behouden.

Artikel 10

De kiezing gebeurd bij geslotene stembriefjes te beginnen met den hoogsten graed; men zal op een & 't zelve stembriefje geheel den raed aenduiden, met aenwijzing nogtans achter iederen naem welken rang men hem vertrouwd. De kiezing heeft plaets bij meerderheid van stemmen, in geval van gelijkheid zal den oudsten den voorkeur hebben. Onmiddellijk na de kiezing zal den voorzitter ieder gekozen lid in zijn ambt stellen.

Artikel 11

Den raed op voorschreven voet samengesteld zijnde, zullen deszelfs hoedanigheden en pligten namentlijk bestaen in de volgende artikelen 1° geduriglijk eene waekzame oog houden opdat de regels dezès reglement stiptelijk nagekomen worden 2° zulkdanige 't zij voor wangedrag of anderzints uitschrabbingen doen alsmede nieuwe leden aenveerden 3° de ingaring der hierna te bepalen aendeelen bewerkstelligen, met een woord ten allen tijde de belangen van 't gilde genootschap met iever, geduld en standvastigheid voorstaen.

Artikel 12

Ten dien einde zullen zij raedshoeren zoo dikwijls als de belangen van 't broederschap het zullen vereischen vergaderen, doch niet min dan viermael 'sjaers, te weten na de vespers van de vier jaarlijksche groote hoogdagen. Geene beslissing zal er mogen genomen worden, indien er ten minsten geen zes leden aenwezig zijn onder welke men den voorzitter (deken) moet tellen; dezen leste zal overhalende stem (:voix deliberative) hebben.

Artikel 13

Den raed zal houden drij boeken als: den resolutie of beraedslagboek, den ligger of boek waer de onderscheidene broeders zijn aengeteekend en aen welker hoofd het voorhandig reglement en het eerste proces-verbael van kiezing zal geplaetst en behoorlijk goedgekeurd zijn, alsmede den boek van ontvang en uitgaef.

Artikel 14

Zoo haest een dadelijk lid den gehuwden staet aengaet zal hij van regtswege tot eere lid overgaen en dezen die de gemeente zes achtereenvolgende maenden verlaten heeft zal door den raed uit geroeyd worden.

Artikel 15

Jaerlijks, na, maer omtrent St. Pietersdag, op eenen dag door den raed te bepalen zal er eene generale vergadering plaets hebben in welke algemeene bijeenkomst er kennis zal gegeven worden van de beraedsdagen die

gedurende 't jaer zullen genomen geweest zijn, alsmede verslag gedaen worden over den toestand der geldmiddelen en noodwendigheden van 't broederschap.

Artikel 16

T'elken op St. Petrus en Paulus zal er eenen plegtigen dienst op verzoek en ten koste van 't broederschap in de parochiale kerk van Hansbeke plaets hebben, welken al de leden gehouden zijn bij te wonen en onmiddelijk het beeld van St. Pieters processie en op gebruikelijke wijs met brande ligt te vergezellen.

Artikel 17

Ieder dadelijk lid zal gehouden zijn zich ten zijnen koste eene wasse keers te verschaffen en ten einde zelve keers gelijkvorming zijn zal deszelfs zwaerte bepaeld zijn op .. (niet ingevuld) zuiver was.

Artikelf 18

Tot meerder luister van 't christenen geloof en godsdienst zullen de dadelijke leden de al oude gebruikelijke twee jaerlijksche processien als mede die der solemniteit van Ste Petrus en Paulus met licht vergezellen; het zal willekeurig zijn aen de leden de maendelijksche processien bij te wonen; ook zal het vrijstaen aen de eere leden zich aen dezen artikel te gedragen; voor buitengewoone gevallen zal elk lid door den gildeknaep bijeengeroepen worden, en dit thunner woonst (:a domicile).

Artikel 19

De overtreders aen de vier bovenstaende artikels zullen verbeuren eene boet van vijftig centimen te storten in handen van den schatbewaerder, ten profijte van het broederschap; onder geen voorwendsel hoegenaemd, dan alleen voor ziekte, zullen zij van gemelde boet ontslagen worden.

Artikel 20

Zoo wie van de broeders moest beregt worden zal het geheel broederschap gehouden zijn, zich in de kerk op d'uer die hen zal worden aangewezen aen te bieden om het H. Sacrament tot aen het huis van den zieken met licht te vergezellen, ook indien iemand van het gildegenuotschap kwam te overlijden zullen al de gildebreders verpligt zijn convooy achter het lijk te doen en de begravenismis bij te wonen mits in beide gevallen door den knaep behoorlijk vermaend geweest te zijn; tegen dezen artikel zondigen zal men insgelijks geboet worden zoals in artikel 19 hiervooren.

Artikel 21

Ten einde de kosten te kunnen dekken te veroorzaken int het doen de plegtige mis in artikel zestien uitgedrukt, zal ieder lid op peene van tien centimen boet, gehouden zijn in handen van den tesorier te storten de som van dertig centimen, ingang nemende july 1800 veertig, dit op den derden zondag van ieder maend.

ENKELE NAMEN UIT DE VISITATIEVERSLAGEN VAN MERENDREE WAT NADER BEKEKEN

Bij het lezen van het artikel „Merendree in de Visitatieverslagen van bisschop Antoon Triest” (1) zijn ons een paar namen opgevallen waarbij we graag wat commentaar zouden willen geven.

Alhoewel de gemeente Vinderhoute niet tot het werkgebied behoort van de heemkundige kring „Het Land van Nevele” kan moeilijk weggecijferd worden dat de geschiedenis van de gemeenten Merendree en Vinderhoute lange tijd gelijklopend is geweest. Beide gemeenten maakten namelijk deel uit van de dubbele heerlijkheid Vinderhoute-Merendree. Door toedoen van Lieven van Pottelsberghe werd zelfs in het begin van de 16de eeuw de Evergemse wijk Belzele aan deze duo-heerlijkheid toegevoegd. Om die reden is het vrijwel logisch dat een aantal namen in de gemeenschappelijke geschiedenis van beide gemeenten voorkomen.

De familienaam de Meyere

In de Visitatieverslagen van Merendree wordt een aantal keren de familienaam „de Meyere” in verband gebracht met ketterij.

Alhoewel deze Visitatieverslagen over de periode 1624 - 1654 handelen, dus reeds geruime tijd na de grote vervolgingswoede die er heerste tijdens de 16de eeuw tegen de aanhangers van het nieuwe geloof, lijkt het ons interessant een andere de Meyere uit de streek in herinnering te brengen die een rol speelde in de opkomst van het protestantisme nl. de Vinderhoutse pastoor Gillis de Meyere.

Het feit dat Gillis de Meyere als pastoor aanhanger was van het nieuwe geloof was zeker geen alleenstaand feit in de streek tussen Gent en Eeklo. Niet minder dan zeven pastoors uit de streek werden van ketterij verdacht nl.: Gillis de Meyere (Vinderhoute), Martijn De Smet (Sleidinge), Adriaan van Maldegem (Ursel), Jan Tuerlinck en zijn onderpastoor (Oost-Winkel), de pastoor van Kaprijke en Johan van de Castele (Zomergem).

Drie van de zeven werden hiervoor trouwens terechtgesteld, namelijk de pastoors van Sleidinge, Vinderhoute en Ursel.

Volgens Marcus van Vaernewyck was bovendien de hele streek tussen Gent en Eeklo „zeer geïnfecteerd”. Daarbij liet hij zelfs niet na een aantal namen van gemeenten op te sommen: „Niet alleen Eeklo is zeer aangetast maar ook de omliggende parochies als Aaiegem, Maldegem, Waarschoot, Oostwinkel, Ronsele, Zomergem, Ursel, Hansbeke, Lovendegem en meer andere...”

Gillis de Meyere zelf moest reeds in 1556 verschijnen voor het Hof van de

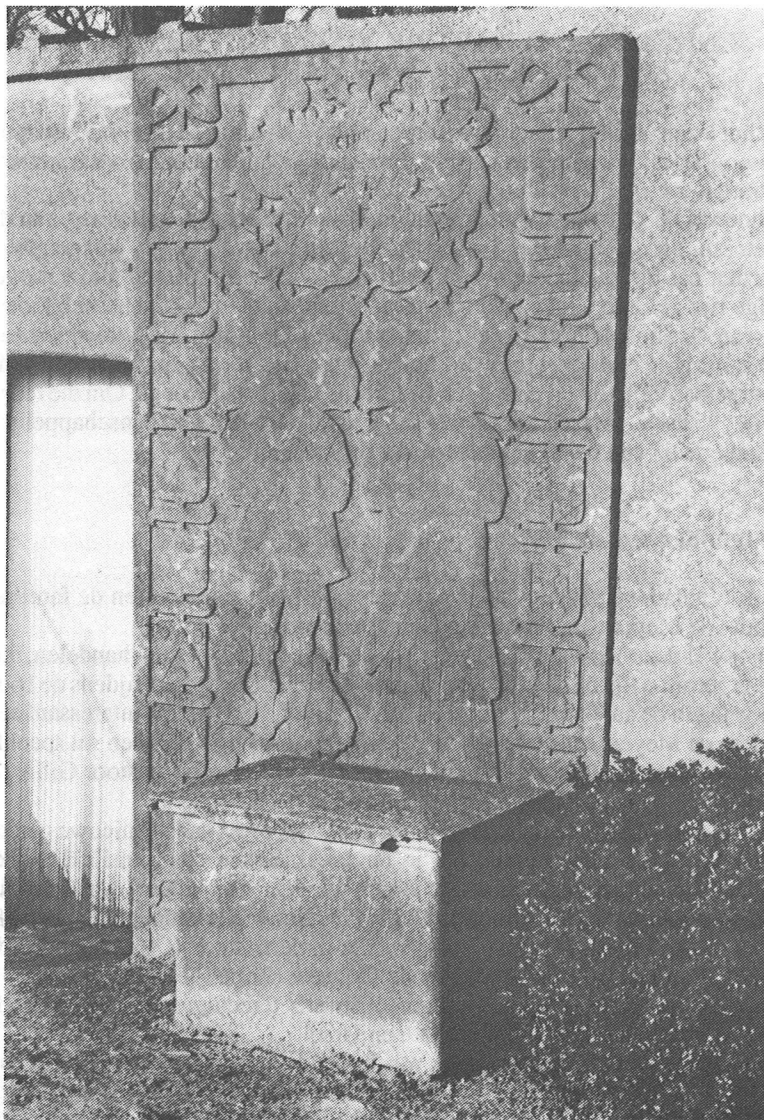

Foto 1: Grafzerk van Jan Wouters en Leonora Bernard
op het oud kerkhof van Vinderhoute.
(Foto D. Maes)

bisschop van Doornik omdat hij „suspecte boeken” in zijn bezit had waarin hij bepaalde passages onderstreept had, die hij dan in zijn sermoenen verdedigde.

Alhoewel hij had gezworen niet meer te herbeginnen zette hij toch daarna zijn parochianen aan tot geloofsafval.

In oktober 1566 werd hij hiervoor uit zijn pastorie gezet waarna hij zijn intrek nam, eerst in een kamer te Vinderhoute, nadien in het Nieuwland te Gent. Na hij ook daar zijn activiteiten verder zette werd hij opnieuw voor het Geestelijk Hof gedaagd. Hij weigerde echter te verschijnen en werd daarop prompt samen met enkele huisgenoten te Gent aangehouden op 16 juli 1567.

Op 18 maart 1568 werd hij door de commissarissen van Gent, via het Geestelijk Hof van Doornik en de Raad van Beroerte te Brussel, ter dood veroordeeld door verhänging.

Nadat eerst zijn ontwijding had plaatsgehad in het huis van deken Jan Bane, bij monde van de suffragaan van de bisschop van Doornik, Lucas Sir Jacobs, en nadat de doodstraf door verhänging nog in laatste instantie door de Maestro del Campe, Allonso de Ulloa was omgezet in de doodstraf om levend verbrand te worden, werd het vonnis op 4 april 1568 voltrokken op het Sint-Veerleplein te Gent.

Omtrent de persoon van Gillis de Meyere zelf zijn slechts weinig gegevens bekend. Hij zou van middelbare leeftijd geweest zijn, klein van gestalte en fysisch gehandicapt. Dit laatste ontlokte bij Marcus van Vaernewyck de opmerking dat hij „mank gaande in zijn benen en nog manker in zijn geloof” was (2).

Philip Guille Frans Wouters en Isabella Theresia Wouters, heer en vrouw van Vinderhoute-Merendree

Op 13 juni 1517 kocht Lieven van Pottelsberghe de heerlijkheid Vinderhoute-Merendree voor een bedrag van 12.000 Vlaamse ponden. Na zijn overlijden, op 29 juli 1531, erfde zijn zoon Frans (François) de heerlijkheid. Frans overleed kinderloos op 28 februari 1545 waarna de heerlijkheid overging op zijn moeder Livina van Steelandt, weduwe van Lieven van Pottelsberghe.

Van deze gelegenheid willen we gebruik maken om een paar fouten recht te zetten die in de monografie over Vinderhoute door Frans De Potter en Jan Broeckaert, geslopen zijn. Zij vermelden (3) dat Lieven van Pottelsberghe het heerlijk kasteel van Vinderhoute (waarvan nu nog een deel bestaat) liet herbouwen „omtrent het jaar 1544”, wat uiteraard niet kan daar hij op dat moment reeds jaren overleden was. Ook vermelden ze (4) dat Frans van Pottelsberghe een dochter zou gehad hebben die huwde met Jan Wouters.

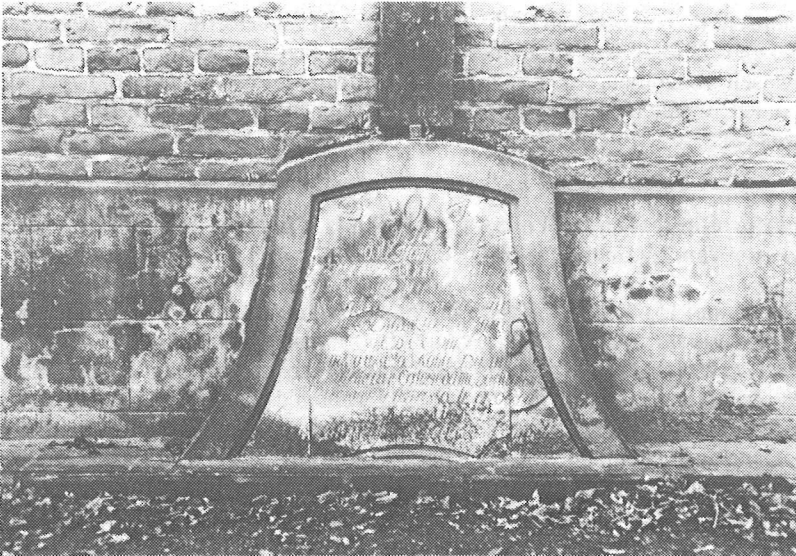

Foto 2: Gedenkschrift betreffende Philip Guille Frans Wouters
en Marie Isabelle van Caloen (oud kerkhof Vinderhoute).
(Foto D. Maes)

Zoals we reeds vermeld hebben stierf Frans kinderloos na gehuwd te zijn geweest met Jacqueline de Bonniere de Souastre. Bijgevolg moeten we ook deze bewering van De Potter en Broeckaert naar het rijk der fabelen verwijzen.

De waarheid is dat Jan Wouters, lid van de Raad van Vlaanderen, heer van Hallebast en ten Broeke, een familielid was van de van Pottelsberghes, waardoor hij de heerlijkheid Vinderhoute-Merendree erfde.

Diens zoon Frans erfde de heerlijkheid. Toen Jan Wouters, zoon van Frans, in 1615 huwde met Leonora Bernard, vrouw van Eecke, Oostovere, enz., dochter van Maximiliaan Bernard, gouverneur en kapitein van de Stad Damme, verkreeg hij de heerlijkheid als huwelijksgift. Hij overleed op 8 december 1633. Zijn grafzerk, dat voorheen in de vroegere kerk van Vinderhoute lag (afgebroken in 1854), staat nu nog op het oud kerkhof van Vinderhoute (zie foto 1).

Vervolgens werd diens zoon Philip Willem (Guille of Guillaume) Frans Wouters, heer van Vinderhoute. Deze huwde met Marie Isabelle van Caloen, vrouw van Erckegem (overleden 6 augustus 1703) en overleed op 16 mei 1708.

Daarna ging de heerlijkheid over op zijn dochter Isabella Theresia Wouters (overleden op 25 oktober 1756) die in 1705 huwde met Willem (Guillaume) Le Poyvre, kapitein in een Frans voetvolkregiment. Deze laatste overleed op 28 januari 1736. Een gedenkschrift betreffende Philip Guille Frans Wouters en zijn echtgenote Marie Isabelle van Caloen is nu nog te zien tegen de achtermuur van de kerk van Vinderhoute onder een groot houten kruis. Het is afkomstig uit de afgebroken kerk en bevond zich boven de sacristie (zie foto 2).

Een gedenkschrift voor Guillaume Le Poyvre en echtgenote Isabella Theresia Wouters, in wit marmer en eveneens afkomstig uit de vroegere kerk, staat nu tegen de muur van het oud kerkhof van deze gemeente (zie foto 3).

Jacques de Broux (5)

Over deze baljuw van Vinderhoute-Merendree is het volgend merkwaardig verhaal bekend.

Op het einde van de 17de eeuw belegerde de Franse koning Lodewijk XIV onze gewesten. Het Frans leger, aangevoerd door de Franse troonopvolger, had op een bepaald ogenblik zijn kampement opgeslagen in de buurt van Vinderhoute. Zoals het gebruikelijk was, legde hij de omliggende dorpen een krijgsschatting op die op een zeer korte termijn moest samengebracht worden. De dorpen die niet onmiddellijk gevolg gaven aan zijn bevel zouden

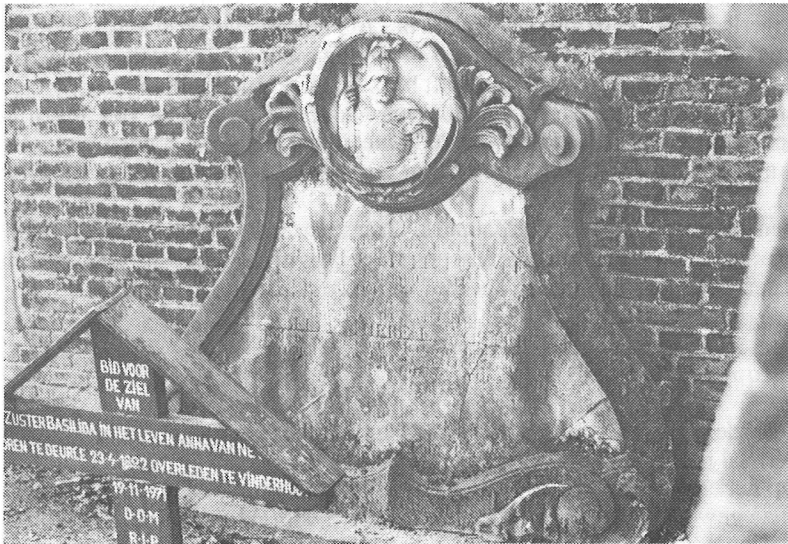

Foto 3: Gedenkschrift betreffende Willem Le Poyvre en Isabella Theresia Wouters (oud kerkhof Vinderhoute).
(Foto D. Maes)

platgebrand worden.

Daar de inwoners van Vinderhoute (en waarschijnlijk ook van de andere dorpen) niet bij machte waren de gevorderde bedragen in een zo'n korte tijdspanne samen te brengen, begaf de baljuw van Vinderhoute, Jacques de Broux, zich naar de tent van de Franse troonopvolger om hem om uitstel te vragen. Toen deze hem vroeg, hoe hij kon verzekeren dat de krijgsschatting wel zou betaald worden, was het antwoord van de Broux: „Mijn woord van eer en edelman”. Het gevolg hiervan was dat niet alleen Vinderhoute maar ook een aantal dorpen uitstel van betaling kregen en dat de dreiging om deze dorpen plat te branden niet werd uitgevoerd (6).

David MAES

Noten

- (1) J. LUYSSAERT, *Merendree in de Visitatieverslagen van bisschop Antoon Triest*, in *Het Land van Nevele*, jg.XX (1989), blz. 179-203.
- (2) *Annalen van de Vereniging voor de Geschiedenis van het Belgisch Protestantisme*, 1907, IVe reeks, 10e aflevering, blz. 440 e.v.
- (3) F. DE POTTER, J. BROECKAERT, *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, 1864 - 1880*, deel Vinderhoute, blz. 18.
- (4) *Idem*, blz. 14.
- (5) *Idem*, blz. 30. De naam Jacques de Broux komt tweemaal voor in de lijst van de baljuws van Vinderhoute, in 1670 en 1715.
- (6) *Idem*, blz. 33.

VERSLAGEN

Lezing over schuttersgilden in Vlaanderen door Robert Ruys in Voetbalkantine Lotenhulle op 18 mei 1990.

Deze voordracht was oorspronkelijk gepland in het kasteel van Poeke in december vorig jaar. Wegens de dichte mist geraakte de spreker toen niet tot in Poeke. Uitgesteld was dus niet verloren.

De 15 schutters van Sint-Sebastiaan Vrije Lotenhulle waren al om 19 uur present en oefenden duchtig onder elkaar. Het nieuwe seizoen stond immers voor de deur.

Spreker Robert Ruys was nu al vroeg ter plekke. Hij was aangenaam verrast door de kleine, smaakvol opgezette tentoonstelling. Hij onderhield zich ook langdurig met voorzitter Georges Verbanck en met de schutters. Hij waagde het zelf ook eens de handboog ter hand te nemen.

Om 20.30 u. kon de eigenlijke lezing beginnen. Vooraf las Edith Wille, voordrachtskustenares en bestuurslid van het plaatselijk Davidsfonds, het verhaal „Herinnering” van Cyriel Buysse. De sobere, trefzekere lezing van dit brokje schutterstrategie maakte de aanwezigen stil.

De ondergangsstemming van het verhaal van Buysse bleef de hele avond natrillen in de welbespraakte, barokke voordracht van de heer Ruys.

Hij sprak op de eerste plaats voor de schutters, zijn vrienden, die met weinigen maar trouw de edele traditie van de middeleeuwse handbooggilden voortzetten. Ik heb de indruk dat hij zijn voordracht op de eerste plaats hield om hen een riem onder het hart te steken. Hij aarzelde niet zich te laten „gaan” en een lyrische lof- en klaagzang op te zetten over ontstaan, groei, bloei en teloorgang van de handboogschutterij. Voorzitter Georges Verbanck moest menig traantje wegpinken. Een videocamera van een van de leden van de schuttersgilde registreerde de voordracht die voor de leden van de vereniging een waardevol document zal blijven. De leden van de heemkundige kring die gekomen waren om een historisch gefundeerde, systematische uiteenzetting te horen over de evolutie van de handbooggilden in Vlaanderen kwamen uiteraard niet erg aan hun trekken. De spreker sprak vanuit zijn hart en liet zich leiden door zijn hart. Hij heeft wel weet van het rijke verleden van de oude Vlaamse gilden maar was te bewogen om bij de nuchtere feiten te blijven. Uit zijn houding en uit zijn woorden sprak weemoed over vroegere grootsheid en weelde, droefheid om de tegenwoordige vergrijzing en achteruitgang. De oorzaak van die achteruitgang zocht hij bij de aantrekkingskracht die sport en T.V. op de jeugd uitoefenen. Hij sprak de aanwezige leden moed in en smeekte hen zich verder in te zetten voor hun volkssport die zo'n rijke geschiedenis heeft.

In zijn slotwoord verzocht hij de schutters trouw te blijven aan de unieke sensatie van het spannen van de boog, het zoeken van het doel en het vellen van de (hoofd) gaai. Die sensatie trachtte hij met lyrische woorden en ronde gebaren op de toehoorders over te brengen.

Voor de schutters van de gilde heeft hij het zeer schoon gezegd. Voor de

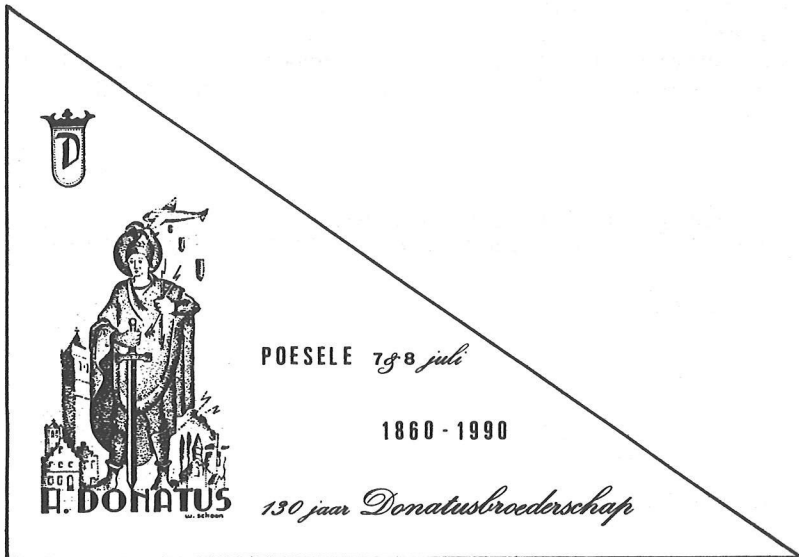
geïnteresseerde heemkundigen die aanwezig waren was het een voorbeeld van een voordracht waarbij gevoel de bovenhand haalde op verstand en kritische zin.

Ik schrijf dit niet graag neer omdat ik ermee meer zeg dan ik eigenlijk bedoel, maar deze voordracht maakte mij het verschil tussen heemkunde en geschiedenis iets duidelijker. Ik vind echter dat het gevoel ook eens de voorrang mag krijgen. Waarom zou een mens en vooral een heemkundige niet eens „romantisch” mogen zijn?

A. STROBBE

Zaterdag 7 en zondag 8 juli 1990; uitreiking van bedevaartvaantjes van de H. Donatus in de kerk van Poesele.

Tijdens het weekend van 7 en 8 juli werden tijdens de kerkelijke diensten in de Poesele parochiekerk bedevaartvaantjes uitgereikt van de H. Donatus, patroon tegen donder, bliksem en andere schadelijke natuurelementen.

Het nieuwe vaantje in lichtblauwe kleur is het zesde in de reeks en herinnert eraan dat 130 jaar geleden de Donatusbroederschap bij pauselijke bulle in Poesele werd ingesteld.

De donderheilige staat erop afgebeeld zoals op het bidprentje van 1944 (*) naar een tekening van de Drongense kerkelijke kunstenaar Willy Schoon, die het ontwerp maakte in opdracht van de toenmalige pastoor Roegijs. De heilige werd toen ook aangeroepen tegen de schadelijke gevolgen van de luchtaanvallen. Links van Donatus is een stadsbeeld (Gent) afgebeeld. Rechts staat de Poeselse kerk, enkele huizen en een windmolen. Boven de heilige lost een bommenwerper zijn dodelijke lading. Ook in Waasmunster werd toendertijd een dergelijk bidprentje uitgegeven. De keuze viel op dit motief omdat het dit jaar precies vijftig jaar geleden is dat de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Voor de Poeselse Donatusbroederschap betekende deze periode een heropbloei die zijn hoogtepunt kende in 1945 toen niet minder dan 12.000 (sic) leden in de broederschap werden ingeschreven.

Om aan de toenemende vraag van geïnteresseerden tegemoet te komen werd de oplage van de vaantjes op 350 gebracht i.p.v. 300 tijdens de vorige jaren. In de zaterdagavondmis werden 80 vaantjes uitgereikt en 55 tijdens de hoogmis op zondag. Met dit initiatief wil onze heemkundige kring een bijdrage leveren tot het in stand houden van oude tradities en gewoonten in het Land van Nevele.

Wie nog een vaantje wenst te bekomen kan hiervoor terecht in het documentatiecentrum van onze kring elke eerste zondag van de maand van 10.30 u. tot 12 u. of na telefonische afspraak bij André Bollaert, Beentjesstraat 24, 9850 Nevele (Poesele), tel. (091) 71 68 63 tot zolang de voorraad strekt.

(A.B.)

(*) A. BOLLAERT, *Een merkwaardig bidprentje van de H. Donatus te Poesele*, in *Het Land van Nevele*, jg. XVI (1985), afl. 2, p. 130-134.

A. Strobbe

DE SINT-SEBASTIAANGILDE IN

POEKE EN LOTENHULLE

Ons bestuurslid Arnold Strobbe is weer eens in zijn pen geklommen met een boekje over zijn geliefkoosd Lotenhulle.

De ontdekking dat de Nevelse schrijver Cyriel Buysse een tijdlang lid is geweest van de handbooggilde Sint-Sebastiaan te Lotenhulle was voor Arnold Strobbe de aanleiding tot het schrijven van een studie over de St.-Sebastiaangilde in Poeke en Lotenhulle.

Eerst schetst de auteur een algemeen beeld van de Vlaamse schuttersgilden om dan dieper in te gaan op de stichting van de handbooggilde Sint-Sebastiaan in 1851 te Poeke. De ledenlijst van 1851 vermeldt 16 namen van notabelen uit Poeke en omgeving. In het verslagboek van de gilde kon de auteur zich goed informeren over de schietingen en de prijzen.

In 1872 verhuisde de gilde van Poeke naar Lotenhulle, waar Cyriel Buysse lid was. Maar Buysse was niet de enige Nevelaar.

In Lotenhulle was er ondertussen een tweede schuttersgilde actief.

Het boek sluit met een verhaal van C. Buysse "Herinnering" waarin hij een beroep deed op herinneringen aan zijn schutterstijd.

Het boek is rijk geïllustreerd, beslaat 46 bladzijden en is uitgegeven door de heemkundige kring „Het Land van Nevele”.

Het wordt verkocht tegen 100 fr. bij de auteur of in het documentatiecentrum van de heemkundige kring „Het Land van Nevele”, Veldestraat 49, 9841 Merendree (elke eerste zondag van de maand van 10.30 tot 12 uur, niet in juli).

Wie het boek met de post wil ontvangen schrijft 130 fr. (100 fr. + 30 fr. verzendingskosten) op rekening 290-7431460-20 van de heemkundige kring "Het Land van Nevele", Beentjesstraat 24, 9850 Nevele, met vermelding „schuttersgilde”.

Voorzitter

Jan LUYSSAERT
Veldestraat 26
9850 MERENDREE

Ondervoorzitter

Arnold STROBBE
Lokouter 12
9880 LOTENHULLE

Secretaris en bibliothecaris

Lieven DE RUYCK
Heistestraat 45
9850 LANDEGEM

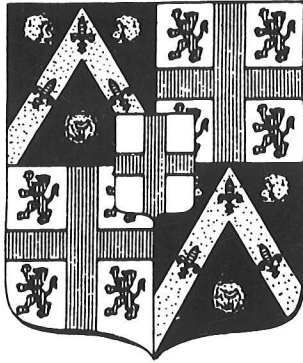
Penningmeester

André BOLLAERT
Beentjesstraat 24
9850 POESELE

Bestuursleden

I. BUYSSE, Knokstraat 12, 9880 Poeke
Y. DE VOS, Kalkhofstraat 7, 9800 Deinze
D. D'HOOGHE, Langemunt 58, 9850 Nevele
D. HEYNSSSENS, Bovenstraat 12, 9850 Landegem
A. JANSSENS, A.C. Van der Cruyssenstraat 60, 9850 Nevele
A. MARTENS, Spilmolenplein 263, 9000 Gent
M. MICHIELS, Langemunt 104, 9850 Vosselare
G. SCHAECK, Vosselarestaat 16, 9850 Landegem
J. VAN DE CASTEELE, Rodenbachstr. 74, 9040 St.-Amandsberg
E. VERSTRAETE, Doornbosstraat 1, 9850 Hansbeke

HEEMKUNDIGE KRING

"HET LAND VAN NEVELE"